

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ

Περιεχόμενα Τεύχους

Λίγες λέξεις της Σύνταξης	.3
Ἀρχὴ μιᾶς νέας ἐπικοινωνίας	.5
Σκόρπιες σκέψεις γιὰ τὸν π. Βασίλειο Βολουδάκη	.7
Ἡ δίκη καὶ ἡ καταδίκη τοῦ Χριστοῦ	10
Ἡ ψαλτική τέχνη καὶ ἡ ἔκφραση τῆς Προσευχῆς μας	14
Μηνύματα Χριστιανικῆς Παιδαγωγίας μέσα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη (I) . .	18
Τὰ ζῶα δὲν ἔχουν ψυχή: οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε;	21
Περὶ Μετανοίας.	25
Οἱ Προφητεῖες μᾶς δόθηκαν γιὰ νὰ μὴν πραγματοποιηθοῦν.	27
Ἄλλη μιὰ χρονιά γιὰ τοὺς μαθητές μας	28
Ἀποχαιρετιστήρια εἰκόνα παιδιῶν τῆς Στ' Δημοτικοῦ.	29

«Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ»

Ἐνημερωτικό περιοδικό
τῶν Ἐκδόσεων «**ΥΠΑΚΟΗ**»

Μαυρομιχάλη 96, 114 72 Ἀθήνα
Τηλ: 2103635913, 2103607890

Website: <https://www.ypakoh.gr>
YouTube: @ekdoseisypakoh
Facebook: #Εκδόσεις-Υπακοή

Email: verbalibris@gmail.com

© Εκδόσεις «**ΥΠΑΚΟΗ**»

Λίγες λέξεις τής Σύνταξης

Αγαπητοί μας αναγνώστες,

«Ζευγμένος στον ζυγό του χρόνου και του χώρου, ο άνθρωπος σέρνει τήν οικουμένη. Ποῦ; Σέ ποιούς βαρυσώδεις βράχους θά τήν οδηγήσει, σέ ποιά παγερά ὕψη πέραν τοῦ χρόνου καί τοῦ χώρου; Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅλες οἱ φυλές, ὅλοι οἱ λαοί, ὅλες οἱ γενεές, εἶναι ἐξίσου ζευγμένοι στον διπλό αὐτό ζυγό. Καί νυχθημερόν τόν σέρνουν βαρῦ, ὠθοῦμενοι ἀπό κάποια ἀκατανίκητη δύναμη. Σέρνουν καί σκοντάφτουν, πέφτουν καί χάνονται. Πρός τί; Ποιός τούς ζεῖει καί ποτέ δέν τούς λύνει; Ὡ ὁ χρόνος! Πείτε μου τό μυστικό του χρόνου... Ὁ χρόνος πικρό φορτίο. Καί ὁ χώρος; Θλιμμένος δίδυμος ἀδελφός του χρόνου.

Δέν ὑπάρχει τίποτε πῶ τραγικό καί πῶ θλιβερό ἀπό τό ἀνθρώπινο γένος, ζευγμένο στον βαρῦ ζυγό τοῦ χρόνου καί τοῦ χώρου. Σέρνει τόν χρόνο χωρίς νά γνωρίζει οὔτε τήν φύση, οὔτε τό νόημα, οὔτε τόν σκοπό του. Σέρνει καί τόν χώρο, ἀλλά οὔτε αὐτοῦ γνωρίζει τήν φύση, τό νόημα, τόν σκοπό. **Τό ἄσκοπο, λοιπόν, στήν αἰχμαλωσία τοῦ παραλόγου! Συναγωνίζεται τό ἄσκοπο μέ τό παράλογο, τόν αγώνα ὅμως κερδίζει πάντοτε τό τραγικό.»**

Ὁ μεγάλος ὄντως φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς μας, ὁ Ἅγιος Ἰουστῖνος Πόποβιτς, στό βιβλίο του Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος, περιγράφει ἀνάγλυφα καί ἀνεπανάληπτα τά δύο δεσμά τῆς ἐξόριστης σέ αὐτόν τόν πλανήτη καί σέ αὐτήν τήν διάσταση ἀνθρωπότητας: τόν Χρόνο καί τόν Χώρο. Ὅση κι ἂν εἶναι ἡ ὑποτιθέμενη πρόοδος μας, ὅσο κι ἂν καυχώμαστε γιά τήν ἐπιστήμη καί τήν τεχνολογία καί τά κατορθώματα καί νά ἐπαιρόμαστε γιά τό ἀνθρώπινο πνεῦμα ποτέ, μά ποτέ, δέν θά βρεῖ ἡ ἀνθρωπότητα τρόπο νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τά δεσμά τοῦ Χρόνου καί τοῦ Χώρου.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ τραγικότητα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης ὁδηγεῖται στήν ἀποκορύφωση, ἐνὸς ὁ χρόνος ἐκτελεῖ, ἀτάραχος καί ὑπάκουος, τήν προαιώνια δημιουργική ἐντολή πού τοῦ δόθηκε ἀπό Ἐκεῖνον πού τόν ἔθεσε ὡς περιορισμό καί ὄριο καί ἄρχισε τήν μέτρησή του. Καί, ὅλοι μας, ὁ καθένας ξεχωριστά καί ἡ ἀνθρωπότητα σάν σύνολο, αἰσθανόμαστε νά βαραίνει διαρκῶς ὁ περιορισμός καί τό ὄριο τοῦ χρόνου, στήν ὑπαρξή μας. Ὁ Χρόνος μας δέν μᾶς φτάνει καί δέν μᾶς ικανοποιεῖ καθώς μᾶς σέρνει ἀνελέητα στήν καθημερινή παραζάλη. Ταυτόχρονα, τό κάλεσμα τῆς αἰωνιότητας τυλίγει ἀσφυκτικά τήν ψυχή μας, στενεύοντας καί τά ὅρια τοῦ Χώρου μας, πού ἔτσι κι ἄλλιῶς περιορίζεται ἀπό τήν παρουσία τῶν «ἄλλων» τῶν συνανθρώπων μας, ἀλλά καί τῆς κτίσης ὁλόκληρης, πού τήν αἰσθανόμαστε ἐμπόδιο καί ἀπειλή.

Πῶς θά βγάλουμε πέρα αὐτό τό ταξίδι;

«Νά ὑπάρχεις, ἢ νά μὴν ὑπάρχεις; Ἰδοῦ ἡ ἀπορία!» Ἀπό τά χεῖλη τοῦ τραγικοῦ πρίγκηπα τοῦ Σαίξπηρ, ἀντηχεῖ ἡ τραγική ἐρώτηση, πού βασανίζει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τότε πού ἔχασε τόν Παράδεισο καί ψάχνει, συνειδητά ἢ ἀσυνεῖδητα, νά βρεῖ ξανά τόν δρόμο πρὸς τήν «ποθεينὴ πατρίδα».

Σέ αυτόν τόν δρόμο είμαστε όλοι συνοδοιπόροι. Καί, όπωσδήποτε, δέν είμαστε μόνοι. Έχουμε Πατέρα, τόν Κύριό μας Ίησου Χριστό, πού καταδέχθηκε νά κατεβεί στό χάος τοῦ δικοῦ μας χωροχρόνου, σάν ἕνας ἀπό ἐμᾶς γιά νά μᾶς ἀφήσει τά ἴχνη Του ὥστε νά μή χάσουμε τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στήν πατρίδα μας. Καί ἔχουμε καί ἐκείνους τούς ἀνθρώπους, πού ἔγιναν Πατέρες καί Μητέρες μας, μέ πρώτη τήν δική του Μητέρα καί Μητέρα ὄλων μας, πού ἀκολούθησαν τά ἴχνη Του, μέσα ἀπό ὅλους τούς χρόνους καί ὅλους τούς χώρους καί ἐπέστρεψαν κοντά Του, ἐνώνοντας τά ἴχνη τους μέ τά ἴχνη Του, ὥστε νά μήν κινδυνεύουμε ἐμεῖς νά χαθοῦμε μέσα στούς κόσμους καί στά σύμπαντα. Έχουμε ὅλη τήν ποικιλία τῶν χαρακτήρων, ὄλων τῶν ἐποχῶν καί ὄλων τῶν τρόπων ζωῆς ἐκείνων τῶν ξεχωριστῶν καί ιδιαίτερων καί εὐλογημένων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι, βάδισαν σταθεροί καί ἀταλάντευτοι τόν τραγικό δρόμο τοῦ γήινου χωροχρόνου καί ἀξιώθηκαν νά γίνουν «φίλοι καί οἰκεῖοι Θεοῦ».

Καί, εἰδικά ἐμεῖς, στήν ἐνορία μας καί στήν Ἐνότητά μας, ἔχουμε πολύ νωπά τά ἴχνη τοῦ δικοῦ μας «φίλου τοῦ Θεοῦ», τοῦ πατρός Βασιλείου Βολουδάκη, πού μᾶς ὁδήγησαν νά ξεχωρίσουμε τά ἴχνη τοῦ Χριστοῦ μας, μέσα σέ καιρούς δύσκολους, ὅταν ἡ ὁμίχλη καί ἡ σύγχυση τοῦ κόσμου τά κάλυπταν.

Ἀγαπητοί μας ἀναγνώστες, πατῶντας πάνω σέ αὐτά τά ἴχνη, σᾶς καλοῦμε καί ἐσᾶς νά συμπορευτοῦμε, παίρνοντας καί δίνοντας βοήθεια καί παρηγορία ὁ ἕνας στόν ἄλλον. Ὁ κόσμος εἶναι ἕνα τεράστιο ἠφαίστειο ἔτοιμο νά ἐκραγεῖ. Οἱ μέρες μας ἀπαιτοῦν νά γίνουμε «φρόνιμοι ὡσεὶ ὄφεις καί ἀκέραιοι ὡσεὶ περιστεραί». Γιά νά μήν χάσουμε τά ἴχνη τῶν Πατέρων καί τῶν Μητέρων μας, γιά νά είμαστε πάντα μαζί τους, ἐνωμένοι σέ ὅλους τούς κόσμους καί σέ ὅλα τά σύμπαντα.

Ἐπιπλέον, ἐπειδή εἶναι ἡ πρώτη μας ἀπόπειρα συντάξεως ἑνός ἠλεκτρονικοῦ περιοδικοῦ, θέλουμε νά σας παρακαλέσουμε νά εἰσαστε ἐπικεῖς μαζί μας. Μέχρι τώρα μαθαίναμε τήν τέχνη τῆς ἐκδόσεως ἑνός περιοδικοῦ ἀπό τόν π. Βασίλειο, ὁ ὅποιος ἦταν ὁ καλύτερος Δάσκαλος πού θά μπορούσε νά ἔχει ἕνας μαθητής, σέ ὅποιονδήποτε τομέα. Γιά πολλὰ χρόνια, μέ τήν ἐκδοση τῆς ΕΝΟΡΙΑΚΗΣ ΕΥΛΟΓΙΑΣ, κάθε ἕνας ἀπό ἐμᾶς ἔμαθε καί ἀπό ἕνα ἐκδοτικό κομμάτι, ἐνῶ ἐκεῖνος ἔνωνε ὅλα τά κομμάτια καί συντόνιζε τό ἀποτέλεσμα. Τώρα, μείναμε μόνοι καί προσπαθοῦμε νά μήν φανοῦμε κατώτεροι τῶν περιστάσεων καί τόν ἀπογοητεύσουμε. Ἐκεῖνος ἦταν πάντα μακρόθυμος στά λάθη μας. Σᾶς παρακαλοῦμε νά γίνετε καί ἐσεῖς μακρόθυμοι καί νά μᾶς ἀνεχτεῖτε ἐντοπίζοντας τίς ἀτέλειές μας καί ὑποδεικνύοντάς μας τί πρέπει νά προσέξουμε καί νά διορθώσουμε. Ἐπίσης, ὅποιος θέλει νά μᾶς στέλνει κείμενα μέ τίς ιδέες του, θά εἶναι εὐπρόσδεκτα.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολύ καί εὐχόμαστε ἡ διαδικτυακή ἐπικοινωνία μας νά εἶναι ὠφέλιμη καί εὐχάριστη σέ ὅλους μας.

Νινέττα Βολουδάκη

Ἀρχὴ μιᾶς νέας ἐπικοινωνίας

Ὁ ὥρος καὶ ὁ χρόνος... Ἡ πιὸ κοντινὴ σχέση μας μετὰ τὴν ἔννοια τοῦ χώρου εἶναι ἡ στενο-χωρία καὶ ἡ πιὸ κοντινὴ σχέση μας μετὰ τὴν ἔννοια τοῦ χρόνου εἶναι ἡ προσπάθειά μας νὰ περάσουμε κάπως τὸν χρόνο μας, νὰ «σκοτώσουμε κάπως τὴν ὥρα μας», ὅπως λέμε συχνά.

Ἡ στενοχώρια, ὅπως μᾶς ἔχει διδάξει ὁ Πνευματικὸς Πατέρας καὶ Διδάσκαλός μας π. Βασίλειος Βολουδάκης, εἶναι ὅταν νιώθουμε ὅτι ὁ ὥρος γύρω μας στενεύει. Πρῶτα ἀπὸ ὅλα νιώθουμε νὰ μᾶς στενεύει ὁ ἴδιος μας ὁ ἑαυτός. Λέμε συχνά «δὲν με χωρᾷ ὁ τόπος». Δὲν ἀντέχουμε νὰ μείνουμε μόνοι μετὰ τὸν ἑαυτό μας. Ὅταν τὸν ἀντικρύζουμε μᾶς στενοχωρεῖ, μᾶς στενεύει. Δὲν μᾶς εὐχαριστεῖ ἔτσι ὅπως εἶναι καὶ γι' αὐτὸ βγαίνουμε ἐκτὸς ἑαυτοῦ, θυμώνουμε, ρίχνουμε τὴν εὐθύνη στοὺς ἄλλους ἢ παριστάνουμε κάτι ποὺ δὲν εἴμαστε, παίζουμε ἓναν ρόλο. Μάλιστα,

ὅταν συχνὰ κάποιος μᾶς δείχνει κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας, σὰν σὲ καθρέπτη, ἐμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ ἀντέξουμε τὴν θέα αὐτῆς τῆς πλευρᾶς μας. Πολλὲς φορές μᾶς λέει κάποιος: «Κοίταξε, αὐτὸ ποὺ κάνεις με ἐνοχλεῖ, με στενοχωρεῖ». Τότε, ἀντὶ νὰ ζητήσουμε περισσότερες πληροφορίες, ἀντὶ νὰ ἀπαντήσουμε: «Ἐλα ἐδῶ, αὐτὸ ποὺ λὲς με ἐνδιαφέρει, δὲν τὸ εἶχα προσέξει», ἐπιτιθέμεθα, κάνουμε ἐχθρό μας τὸν ἄλλο. Δὲν ἀντέχουμε νὰ δοῦμε τὸν ἑαυτό μας ὅπως εἶναι πραγματικά. Φυσικὰ οὔτε λόγος γιὰ νὰ ἐργαστοῦμε πρὸς τὴν καλυτέρευσή του. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν σύν-χωροῦμε με κανέναν, δηλαδή, πάλι ὅπως μᾶς δίδαξε ὁ π. Βασίλειος, δὲν χωροῦμε μαζὶ με κανέναν στὸν ἴδιο ὥρο γιὰ πολὺ. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχουμε μετατρέψει τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις σὲ ἓνα ἀπέραντο πεδίο μάχης. Οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν συζύγων, τῶν συναδέλφων, τῶν συμμαθητῶν, τῶν συμπολιτῶν, τῶν συνανθρώπων ἐπάνω σὲ αὐτὸν τὸν πλανήτη εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μία σειρὰ ἀπὸ ἀτέλειωτους ἀνταγωνισμούς, μικρότερης ἢ μεγαλύτερης κλίμακας. Οἱ περισσότεροι, ὄχι μόνο δὲν ἀγαποῦμε, ἀλλὰ οὔτε κἂν μαθαίνουμε κάτι ἀπὸ κάποιον ἄλλον. Ὅλοι ἀποσκοποῦμε στὸ πῶς θὰ καταπλήξουμε, θὰ ἐντυπωσιάσουμε, θὰ γοητεύσουμε τοὺς ἄλλους, δηλαδή στὸ πῶς θὰ κυριεύσουμε τοὺς ἄλλους. Δὲν μποροῦμε νὰ σύν-χωρέσουμε με κανέναν ἄλλον καὶ γι' αὐτὸ ἐξαφανίζουμε κάθε ἄλλον, ὑποτιμῶντας, ἀγνοῶντας, προσβάλλοντας, ὑποσκάπτοντας, κοροϊδεύοντας, συκοφαντῶντας...

Ὡς πότε ἡ ἔννοια τοῦ χώρου θὰ εἶναι γιὰ μᾶς σκέτη κόλαση; Ποῦ καὶ πῶς θὰ βροῦμε ἓναν τόπο εὐρύχωρο ὅπου κανεὶς καὶ τίποτε δὲν θὰ μᾶς στενεύει;

Σωστή κόλαση είναι και η έννοια του χρόνου. Ο χρόνος τρέχει κι εμείς τον χρησιμοποιούμε, είτε για να εξασφαλίσουμε τον προσωπικό μας χώρο, θεωρώντας έχθρους όλους τους άλλους, είτε πλήττουμε και προσπαθούμε μάταια να τον γεμίσουμε. Σήμερα πιο πολύ από ποτέ, μικροί και μεγάλοι, γεμίζουμε την πλήξη μας με δραστηριότητες και διασκέδασεις. Έχουμε πολύ χρόνο για να γεμίσουμε, αλλά ο χρόνος που ζούμε πραγματικά έχει σβήσει. Οι πιο πολλοί δεν γευθήκαμε ποτέ το πώς είναι να ζεις πραγματικά τον χρόνο που θέλησε ο Θεός να ζήσουμε σε αυτόν τον κόσμο και γι' αυτό θεωρήσαμε πραγματική ζωή την κάθε είδους ανώφελη επίδιωξη και μάταιη διασκέδαση της πλήξης μας. Για παράδειγμα, θεωρείται αξιοποίηση του ανθρώπινου χρόνου ή επίδιωξη του πλούτου και της κοινωνικής καταξίωσης. Κι όμως, από αυτή την επίδιωξη προέρχεται η άμετρη έκμετάλλευση του χρόνου πολλών άλλων, ενώ και οι ίδιοι οι έκμεταλλευτές αποτελούν ναυάγια της ζωής όπως ο Τιτανικός. Ξεκινούν με δόξα και τιμή και σκοντάφτουν στην πετρούλα που τους βάζει ο ίδιος τους ο έαυτός, που δεν ξεγελιέται, δεν ικανοποιείται από την φιγούρα και απαιτεί μια ζωή με ουσία. Εκτός όμως από τους φιλόδοξους υπάρχουν και εκείνοι που απλώς διασκεδάζουν. Γεμίζουν το κενό του έαυτού τους δοκιμάζοντας κάθε είδους διασκέδαση και απόλαυση. Για την εποχή μας, που τίποτε σχεδόν δεν θεωρείται ανεπίτρεπτο, οι άνθρωποι τα έχουν δοκιμάσει όλα, αλλά τίποτα δεν αρκεί για να διασκεδάσει την πλήξη τους. Ο χρόνος είναι και αυτός σκέτη κόλαση!

Ως τότε όμως; Ποιός θα μπορέσει να δώσει στην διάσταση του χρόνου την χαμένη της αξία;

Ο χωροχρόνος που αναλογεί στον καθένα μας είναι πολύτιμος για να τον αφήνουμε να φεύγει έτσι απλά μέσα από τα χέρια μας. Το ηλεκτρονικό περιοδικό που έχετε μπροστά στις όθονες σας θέλει να επιδιώξει να κάνει τον χωροχρόνο μας και τον χωροχρόνο της ζωής της ανθρωπότητας αντικείμενο μελέτης. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά και να εκφράσει τον πόθο όσων επιθυμούν το άνοιγμα της πύλης του χωροχρόνου, ώστε να γευθούμε την όντως Ζωή κοντά στον Ύπέρχρονο και Αδιάστατο Θεό μας, που ένηνθρώπησε «ίνα ήμεϊς θεοποιηθώμεν», έγινε άνθρωπος για να μας πάρει από το χέρι και να μας κάνει Θεούς όπως Έκείνος!

Οι άγιοι Πατέρες μας, όταν βρισκόμασταν κοντά τους, έδιναν άλλη σημασία στον χωροχρόνο μας. Κοντά τους νιώθαμε ευρύχωρα, γιατί μας χωροῦσαν όλους. Κοντά τους πήραμε μια γεύση από το πώς είναι να ποθείς την αιωνιότητα κοντά στον Χριστό, αφού δεν θέλαμε να τελειώσει ο χρόνος που μας δίδασκαν με λόγια ή με το παράδειγμά τους, ακόμη και πίνοντας απλά ένα ποτήρι νερό. Διὰ τῶν Πατέρων μας μπορέσαμε να πάρουμε μια γεύση από το πώς θα ἦταν ἂν ζούσαμε κοντά στον Χριστό, δηλαδή μια γεύση αιωνιότητας. «Αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν». (Ίω. 17, 3).

Από τους Πατέρες μας λάβαμε και την προτροπή να συνεχίσουμε όσα μας παρέδωσαν ως παρακαταθήκη. Λίγο καιρό πρὸ τῆς κοιμήσεώς του, ὁ Πνευματικός μας Πατέρας καὶ Διδάσκαλος π. Βασίλειος, μᾶς ρώτησε ἐὰν θὰ συνεχίσουμε νὰ κάνουμε ὅλα ὅσα μάθαμε κοντά του. Δὲν φανταζόμασταν τότε ὅτι θὰ ἐρχόταν τόσο σύντομα ἡ ὥρα ποὺ θὰ ἔπρεπε

να ἀπαντήσουμε στὴν πράξη καὶ ὄχι πιά μόνο στὰ λόγια. Ὁ δὲ γραπτὸς τρόπος ἐπικοινωνίας καὶ συμπόρευσης ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐργασίες ποὺ μᾶς προέτρεψε συγκεκριμένα νὰ συνεχίσουμε. Ξέρουμε ὅτι κάτι τέτοιο ξεπερνᾷ τὶς δυνάμεις μας, ὅμως ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν π. Βασίλειο λάβαμε τὴν διαβεβαίωση ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὴν δύναμη ποὺ χρειάζεται. Ἐπίσης, ὁ π. Βασίλειος δὲν ἀπουσιάζει οὔτε σωματικῶς, διότι εἶναι μαζί μας ὁ «ἄλλος του ἑαυτός», ἡ Πρεσβυτέρα του Νινέττα Βολουδάκη, στῆς ὁποίας τὴν καθοδήγηση προσβλέπουμε, ὥστε νὰ διατηρήσουμε ὄχι μόνο τὶς ὑψηλὲς προδιαγραφὰς ποὺ διέκριναν κάθε τους κοινὴ δραστηριότητα, ἀλλὰ καί, μὲ τὴν καθοδήγηση της, νὰ μὴν ξεφύγουμε ποτὲ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα καὶ τὴν Εὐλογία ποὺ ἐκεῖνοι παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς ἀγίους Πατέρες τους, οἱ ὁποῖοι εὐχόμεστε νὰ θέλουν νὰ μᾶς συγκαταλέγουν στὴν οἰκογένειά τους παρόλα τὰ χάλια μας.

Τὸ περιοδικό μας θὰ εἶναι ποικίλης ὕλης καὶ φιλοδοξεῖ νὰ εἶναι ἓνας χῶρος ἐπικοινωνίας ὅπου ὅσο ἀντίθετες κι ἂν εἶναι οἱ ἀπόψεις μας, πάντοτε θὰ πρυτανεύει ὁ πόθος γιὰ τὴν Ἀλήθεια. Ὅλοι ὅσοι ποθοῦν τὴν Ἀλήθεια λοιπόν, χωρὶς παρωπίδες, εἶναι εὐπρόσδεκτοι!

Εὐχόμεστε τὸ παρὸν περιοδικὸ νὰ εἶναι γιὰ ὅλους μας ἓνα ταξίδι στὸν χωροχρόνο, ἡ ἔκφραση τοῦ πόθου μας γιὰ γνώση καὶ ἐπικοινωνία καὶ τελικὰ νὰ μᾶς βοηθήσει ὥστε νὰ δυναμώσει ὁ πόθος μας νὰ παραδώσουμε τὸν χωροχρόνο μας σὲ Ἐκεῖνον ποὺ τὰ πάντα μεταποιεῖ καὶ τελειοποιεῖ αἰωνίως.

π. Γεράσιμος Βουρνᾶς

ΜΙΑ ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ

Σκόρπιες σκέψεις γιὰ τὸν π. Βασίλειο Βολουδάκη

Μὲ θυμᾶμαι νὰ γράφω τὸν «Ἐκκλησιολογικὸ Μετανθρωπισμὸ» καὶ νὰ ἔχω μιὰ φούρια ἐντὸς μου ἀνερμήνευτη. Στὸ μυαλό μου, ἐκεῖ ποὺ ἔγραφα, συχνὰ «ἐρχόταν - ἔφευγε» ἡ φιγούρα τοῦ πατρὸς Βασιλείου Βολουδάκη, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ ἐξηγήσω ἐπακριβῶς τὸν λόγο. Εἶχα τὴν αἴσθηση, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, μιᾶς ἀδημονίας νὰ τοῦ στείλω γιὰ πρώτη φορὰ κάποιες ἀπὸ τὶς λίγες μελέτες μου. Κάτι ποὺ ἀμελοῦσα συνεχῶς κατὰ τὸ παρελθόν, πηγαίνοντάς το ἀπὸ ἀναβολὴ σὲ ἀναβολή. Ὅμως ὄχι! Τούτῃ τῇ φορὰ ἤμουν ἀποφασισμένος. «Μὲ τὸ ποὺ τελειώσω τὸ βιβλίο καὶ ἐκδοθεῖ, θὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ θὰ τὸ ταχυδρομήσω», σκεφτόμουν. Καὶ μαζί μ' αὐτὸ καὶ τὸ μεταπτυχιακό μου, ἔχοντας ἀσφαλῶς γνώση γιὰ τὴν ἀγάπη ποὺ ἔτρεφε γιὰ τὸν ἅγιο Νεκτάριο. Ὅμως ἐγὼ γιὰ κάποιο λόγο βιαζόμουν, ὄχι ντὲ καὶ καλὰ γιὰ νὰ βγεῖ γρήγορα τὸ βιβλίο. Βιαζόμουν ἔχοντας, στὸ συνειδητό; Στὸ ὑποσυνείδητο; Νὰ παίξει τακτικὰ ἐντὸς μου τούτῃ ἡ «κασέτα»: Πρέπει νὰ κάνω γρήγορα, νὰ προλάβω νὰ στείλω στὸν «παππούλη».

Τοῦτο ἀκριβῶς τὸ φαινομενικὰ περίεργο βίωμα, τὸ περιέγραψα γιὰ πρώτη φορὰ στὴ σύζυγο, μόλις ἐπέστρεψε τὸ μεσημέρι τῆς 19ης Φεβρουαρίου τοῦ '24 ἀπὸ τὴν ἐργασία της. «Ξὲς (σς. στὰ σαλονικιώτικα τὸ «ξέρεις») τί ἔγινε σήμερα; Ἐκοιμήθη ὁ π. Βολουδάκης!...». Καὶ ἄρχισα νὰ τῆς περιγράψω τὶς ὑποδόριες σκέψεις τῶν προηγούμενων μηνῶν. Τώρα πλέον εἶχα καταλάβει! Τὸν λόγο τῆς φούριας! Ἦταν τὸ πρωτὶ τῆς 19ης Φεβρουαρίου ὅταν ἄνοιξα τὸν ὑπολογιστὴ ἀμέριμνος καὶ «μπήκα νὰ δῶ κανὰ νέο». Ὅταν ἔπεσα πάνω στοῦ μαντάτο τῆς ἐκδημίας τοῦ «παππούλη», πάγωσα! «Δὲν εἶναι δυνατόν!», εἶπα ἀπὸ μέσα μου κι ἀπ' ἔξω μου. Μόλις πρὶν λίγα 24ῶρα εἶχα δεῖ «κονσέρβα» τὴ σύναξη τῶν νέων τῆς Τρίτης. Μὲ πλημμύρισε σύγκορμος τὸ ἴδιο γνωστὸ αἶσθημα, ποῦ ἐνιωθα, νιώθω καὶ θὰ νιώθω, γιὰ ὅλους τοὺς μεγάλους πνευματικούς τῆς ἐποχῆς μας, εἴτε τοὺς γνώρισα εἴτε δὲν τοὺς γνώρισα - ἀλλὰ ὑπὸ μία ἀγιοπνευματικὴ ἔννοια, τοὺς γνώρισα! - ποῦ σιγά-σιγά ἀναχωροῦν ἀπὸ τὰ ἐπίγεια πρὸς τὰ ἐπουράνια. Τὸ αἶσθημα τῆς ὀρφάνιας! Πῶ, πῶ! Σὰν τὸ αἶσθημα τῆς ὀρφάνιας δὲν ἔχει!

Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, ἄρχισα νὰ κατηγορῶ τὸν ἑαυτό μου. Γιὰ τὴν ἀναβλητικότητα μου! Καλὰ «μοῦ τὴν λέει» ἡ σύζυγος γιὰ τὴν ἀναβλητικότητα, 20 χρόνια γάμου εἶναι αὐτά. Σίγουρα εἶχα ἐπαναπαυθεῖ μὲ τὸ διαδίκτυο. Καὶ ἀνέπτυξα μία σχέση μαθητείας μὲ τὸν π. Βασίλειο, ἔστω κι ἂν δὲν εἶχα τὴν εὐλογία νὰ τὸν συναντήσω ποτὲ ἐκ τοῦ σύνεγγυς. «Ἐπαιρνα ὅμως πράγματα», πῶς τὸ λένε;! Εἶμαι σίγουρος πῶς κι ἐκεῖνος τὸ ἤξερε. Πῶς «ὑπάρχουμε κι ἐμεῖς», οἱ «συμμαθητὲς» καὶ οἱ «συμμαθήτριες» ἐκ τοῦ μακρόθεν, ἐν ὑπ(ό)-ακοή, ἀλλὰ ἄγνωστοι - κατὰ κόσμον - μεταξὺ γνωστῶν - κατὰ Θεόν. Κάτι σὰν τοὺς «ἀόρατους ἀσκητὲς» τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς «ἀόρατους ἀκροατὲς-μαθητὲς» κι ἐγώ. Ὅλοι συνηγμένοι στὴν πλούσια πνευματικὴ τράπεζα ποῦ παρέθετε κάθε Κυριακὴ

σὲ ὅλους ὅσους ἤθελαν «ἐλθεῖν». Εὐλογημένοι ὅσοι ἦσαν τόσα χρόνια παρόντες στὶς ἐγκαταστάσεις τῆς «Υπακοῆς». Δὲν προσπαθῶ νὰ βγῶ μπροστά τους. Ἐμένα μοῦ ἔφτανε καὶ μοῦ περισσεύε ποῦ ἔπαιρνα τὴν διαδικτυακὴν τοῦ εὐλογία, τρεφόμενος ἀπὸ τὰ ψιχία ποῦ ἔπεφταν ἀπὸ τὴν πλούσια πνευματικὴ τράπεζα τοῦ «παππούλη». Ὡς ἄλλο κυνάριο! Τί εὐλογία!

Καὶ τί εὐλογία νὰ ἔχεις οἰκογένεια καὶ νὰ λαμβάνεις «δωρεὰν» συζυγικὰ μαθήματα ἀπὸ τὴ δική του σχέση μὲ τὴν ἀγαπημένη του πρεσβυτέρα, τὴν κυρία Νινέττα! Αὐτό, ποῦ τὸ πᾶς; Ἐλεγον ὅλοι πῶς ὁ π. Βασίλειος ἦταν εἰδικὸς στὸ θέμα τοῦ γάμου... Μά, ἦταν εἰδικὸς γιατί τὸ ζοῦσε τὸ θέμα τοῦ γάμου, δὲν ἦταν «εἰδικὸς» στὴ θεωρία, ἦτοι ἀνειδίκευτος. Καὶ τοῦτο τὸ εἰσέπραττε ἀπὸ

τὴν πρώτη στιγμή πού τὸν ἄκουγες καὶ τὸν ἔβλεπες. Καὶ μαζί του ἄκουγες καὶ ἔβλεπες τὴν πρεσβυτέρα του. Διαρκῶς στὸ πλάϊ του.

Διαρκῶς μαζί! Δίδοντάς σου τὴν ἐντύπωση τῆς πνευματικῆς - ὄντολογικῆς πραγμάτωσης τοῦ γάμου ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου: ὅτι ἐτοῦτο τὸ ζεῦγος πέτυχε νὰ γίνει «ἓνα ἐν Χριστῷ»!

Ὅμως ἀρκετὰ μακρυγόρησα, ἕως ἐδῶ. Ἄλλωστε τὸ κεφάλαιο πού λέγεται «πατὴρ Βασίλειος Βολουδάκης» μποροῦν νὰ τὸ περιγράψουν καλύτερα τὰ γνήσια πνευματικά του παιδιὰ καὶ κυρίως ἡ ὁρατὴ (πλέον) εἰκόνα του, ἡ κυρία Νινέττα, πού ὑπῆρξε ὁ ἄνθρωπος τῆς ζωῆς του. Ἀπλῶς θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω καταληκτικὰ ὅτι γνώρισα, εἴτε διὰ ζώσης εἴτε διαδικτυακὰ εἴτε μέσα ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὶς ὁμιλίες τους, πολλοὺς (κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς) ἀξιόλογους πνευματικοὺς δασκάλους στὴ ζωὴ μου - ὁ Θεὸς μὲ ἀξίωσε παρὰ τὴν ἀναξιότητά μου, πού δὲν εἶναι ταπεινολογία ἀλλὰ ρεαλισμὸς καὶ ἀλήθεια μεγάλη! Ὁ π. Βασίλειος Βολουδάκης βρίσκεται στὴν κατηγορία ἐκείνων πού ἐκτιμῶ περισσότερο. Ὅχι μόνο γιατί διδάχθηκα πράγματα ἀπὸ ἐκεῖνον, ἀλλωστε κι ἀπὸ ἄλλους διδάχθηκα ἴσως καὶ πιὸ σημαντικὰ πράγματα - ἕκαστος στὸ εἶδος του. Ἀλλὰ διότι ἀνήκει σὲ μιὰ κατηγορία πνευματικῶν ἀνθρώπων πού συνδύαζε τὴν διδασκαλία μὲ τὴν ποιμαντικὴ φροντίδα καὶ καθοδήγηση ἑνὸς ἐκάστου προσώπου. Διότι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα ἀπλῶς νὰ διδάσκεις μὲ ἀκαδημαϊκὸ ὕφος κι ἄλλο νὰ διδάσκεις ἐμπειρικά, ἔχοντας στὸ πετραχήλι σου καὶ στὴν προσευχή σου ἑκατοντάδες ταλαιπωρημένες ψυχές. Σὺν τὰ ἱερατικά σου καθήκοντα καὶ τὶς ὅποιες δυσκολίες μὲ τοὺς σημερινοὺς ἐπισκόπους («θοῦ Κύριε...»!). Μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ κανεὶς πόσο δύσκολο εἶναι αὐτό, εἰδικὰ στὴν πνευματικὰ ἀνυδρὴ ἐποχὴ μας; Ποὺ ψάχνουμε τοὺς πραγματικοὺς πνευματικοὺς ὁδηγοὺς μὲ τὸ «φανάρι τοῦ Διογένη»;

Μαζώνω λοιπὸν τὶς σκόρπιες σκέψεις μου καὶ κλείνω μὲ τοῦτα τὰ λόγια: Γιὰ μένα, ὁ πατὴρ Βασίλειος Βολουδάκης ἦτανε ἓνας πραγματικὸς δάσκαλος, ἓνας ποιμένας μοναδικὸς καὶ ἀνεπανάληπτος, ἄνθρωπος μὲ προσωπικότητα ἰσχυρή, ἄνδρας μὲ τὴν κυριολεκτικὴ σημασία τοῦ ὅρου. Στὰ δικά μου τὰ μάτια ἦταν ἐντυπωσιακὸ πὼς σχεδὸν ποτὲ δὲν βρισκόταν πίσω ἀπὸ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ εἴτε συμπορεύονταν εἴτε προηγούνταν ἀπ' αὐτά. Εἶχε ὅλα ἐκεῖνα τὰ δυναμικὰ στοιχεῖα πού ἀπαιτοῦνται στὴ σημερινὴ ἐποχὴ τῆς καθολικῆς ἀποστασίας ἀπὸ τὸ Θεῖο Θέλημα. Ὅπως ἀκριβῶς πρέπει νὰ ὀρίζεται ἡ ταυτότητα ἑνὸς Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, στὴν ὁδὸ πρὸς τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του!

Νὰ ἔχουμε τὴν εὐχή του!

Αἰωνία του ἡ μνήμη!

Ἰωάννης Μαρκάς

Μ.Δ.Ε. Δογματικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ.

11/04/2025, Παραμονὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου

Πανόραμα Θεσσαλονίκης

Ἡ δίκη καί ἡ καταδίκη τοῦ Χριστοῦ

Γιὰ ἓναν Χριστιανό εἶναι αὐτονόητο: ἡ καταδίκη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸν ἀτιμωτικό διὰ Σταυροῦ θάνατο εἶναι **αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἡ ἀδίκη**. Διότι, πῶς θὰ ἦταν ποτέ ἐπιτρεπτό ἡ Πηγὴ τῆς Ἀληθείας καὶ τοῦ Δικαίου νὰ ὑποστεῖ τέτοια μεταχείριση ἀπὸ ἀνθρώπους θνητοὺς καὶ ἀκάθαρτους;

Ἔχει, ὅμως, ἐνδιαφέρον νὰ ἀπαντήσῃ κανεὶς καὶ στοῦ ἐξῆς ἐρώτημα: εἶχε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μιὰ «δίκαιη δίκη», μιὰ «fair trial», ὅπως εἶναι ὁ ξενόγλωσσος καθιερωμένος τεχνικός ὅρος; Τηρήθηκαν ἄραγε στὴν περίπτωσή Του οἱ στοιχειώδεις κανόνες τῆς διεξαγωγῆς μιᾶς δίκαιης δίκης, οὕτως ὥστε νὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἰσχυρισθεῖ ὅτι ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφαση ἦταν μὲν ἐσφαλμένη ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό της, ἀλλὰ ὅτι, ἐν πάσῃ

περιπτώσει, συνιστοῦσε μιὰ, ὄχι ἀσυνήθιστη, περίπτωση δικαστικῆς πλάνης, κατὰ τὴν ὁποία οἱ δικαστὲς παραπεισθήκαν ἢ παραλογίσθηκαν καὶ ἔφθασαν, καλῇ τῇ πίστει, σὲ μιὰ ἐσφαλμένη ἐτυμηγορία; Διότι εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἐάν κανεὶς, ἐξετάζοντας τὴν διαδικασία, διαπίστωνε ὅτι παραβιάσθηκαν στοιχειώδεις γενικὲς ἀρχές γιὰ τὴν διεξαγωγή τῆς δίκης πού ἀναγνωρίζονται διαχρονικῶς καὶ καθολικῶς, τότε εἶναι προφανές ὅτι ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενο τῆς δικαστικῆς πλάνης καὶ προβάλλει τὸ ἀποκρουστικὸ φάσμα μιᾶς προ-αποφασισμένης ἐκτέλεσης μέσῳ μιᾶς παρωδίας δίκης.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι στοιχειῶδες καθῆκον τῶν δικαστῶν εἶναι νὰ εἶναι ἀμερόληπτοι καὶ νὰ μὴν ἐκδίδουν ἀπόφαση, πρὶν ἀκόμη ἀκούσουν τὸν κατηγορούμενο καὶ ἐξετάσουν τὰ σέ βάρος του ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, ὅπως τοὺς μάρτυρες ἢ τὰ ἔγγραφα. Σχετικὸς εἶναι καὶ ὁ βασικὸς κανόνας τῆς δικονομίας, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὸς πού ἀπευθύνει καὶ ὑποστηρίζει τὴν κατηγορία (σήμερα τὸν ὀνομάζουμε εἰσαγγελέα) πρέπει νὰ εἶναι ἄλλο πρόσωπο ἀπὸ τὸν δικαστή, ὁ ὁποῖος δέν πρέπει νὰ ὑπόκειται στὴν ἐπιρροή τοῦ κατηγοροῦ, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ αὐτόν, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο πρόσωπο. Ἐπιπλέον, στοῦ δικαστήριου πού ἀποφασίζει δέν ἐπιτρέπεται νὰ συμμετέχουν, καὶ μάλιστα ἐνεργά, πρόσωπα ἄλλα πού δέν ἔχουν ὀρισθεῖ ὡς δικαστὲς, οὔτε ἔχουν τὴν γνώση, τὴν αὐτοσυγκράτηση καὶ τὴν τεχνογνωσία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν δικονομικῶν κανόνων.

Ὅπως, ὅμως, διαβάζουμε στοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο (κεφ.11, 45-57), οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συγκάλεσαν συνέδριο καὶ ἀποφάσισαν «ἵνα ἀποκτείνωσιν» τὸν Ἰησοῦν. Ὡς γνωστόν τὸ ἀνώτατο δικαστήριον τῶν Ἰουδαίων ἦταν τὸ «Σανχεντρίν» («Συνέδριον») στὴν ὁλομέλεια τοῦ ὁποίου συμμετεῖχαν 70 μέλη μετὰ τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιερέως, ὑπῆρχε

ὅμως καί ἡ δυνατότητα νά συνεδριάζει μέ ἀπαρτία 23 μελῶν. Ἐν προκειμένῳ, πάντως, δέν πρόκειται γιά φανερή καί τακτὴ συνεδρίαση τοῦ «Σανχεντρίν», ἀλλά γιά μιά ἀνεπίσημη καί μυστική σύσκεψη, στήν ὁποία φαίνεται νά συμμετέχουν καί πρόσωπα πού δέν ἦταν δικαστές καί, μάλιστα, νά πρωτοστατεῖ σέ ρόλο κατηγοροῦ ὁ πρόεδρος τοῦ «Σανχεντρίν» ἀρχιερέας Καϊάφας, ὁ ὁποῖος θά ὤφειλε, ὅπως κάθε δικαστής, νά μὴν ἀναμειγνύεται σέ ἔργα κατηγοροῦ καί μάλιστα ἐπικαλούμενος πολιτικές σκοπιμότητες, ὅπως τήν ἐπιβίωση τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Ὑπὸ τίς περιστάσεις ὅμως αὐτές ἦταν πού ἐλήφθη, ἀναρμοδίως, ἡ ὀριστική καί ἀμετάτρεπτη ἀπόφαση ὅχι ἀπλῶς νά ἀσκηθεῖ ποινικὴ δίωξή Του, ἀλλά νά καταδικασθεῖ ὁ Χριστός καί μάλιστα ἀναπολόγητος σέ θάνατο.

Ἀργότερα γίνεται ἡ σύλληψη τοῦ Χριστοῦ ἐπίσης παράνομα, ἀφοῦ δέν φαίνεται νά ἔχει προηγηθεῖ ἔνταλμα σύλληψης. Αὐτό μπορεῖ κανεῖς νά τό συμπεράνει ἀπὸ τό γεγονός ὅτι δέν συνελήφθη, οὔτε κατηγορήθηκε γιά ἀντίσταση κατὰ τῆς ἀρχῆς ἢ γιά παράνομη βία ὁ Ἀπόστολος Πέτρος πού ἀπέκοψε τό ὠτίον τοῦ Μάλχου, προκειμένου νά ὑπερασπίσει τόν Διδάσκαλό του ἀπὸ μιά τέτοια παράνομη σύλληψη-ἀπαγωγή. Ἄλλωστε, οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶτες πού παρευρέθηκαν στήν σύλληψη δέν φαίνεται ὅτι εἶχαν λάβει τέτοια ἐντολή ἀπὸ τόν Πιλάτο, πού ἀγνοοῦσε ἀκόμη τήν ὑπόθεση αὐτή. Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἀναφέρει ἀκόμη ὅτι «ἔδωσαν» Αὐτόν (κεφ. 18, 12 καί 24) ὡς κακοῦργον, χωρίς νά ὑπάρχει λόγος γιά αὐτό, ἀφοῦ ὄχι μόνο δέν εἶχε προβάλλει ἀντίσταση στή σύλληψή Του, ἀλλά εἶχε ἐπιπλέον κατευνάσει τήν ἀντίδραση τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Σύμφωνα μέ τήν γενικῶς ἀναγνωρισμένη ἀρχή «habeas corpus» αὐτός πού συλλαμβάνεται πρέπει νά ὀδηγηθεῖ χωρίς καθυστέρηση ἐνώπιον τοῦ ἀρμόδιου δικαστηρίου καί νά τοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία τῆς ἀκρόασης, ὥστε νά μὴν παρατείνεται ἐπ' ἀόριστον ἡ στέρηση τῆς ἐλευθερίας του. Ὅμως, ὁ Χριστός ὀδηγεῖται μέσα στή νύχτα ὄχι σέ δικαστήριον, ἀλλά στήν ιδιωτικὴ κατοικία τοῦ Ἄννα (Ἰω. κεφ. 18, 13), τοῦ προκατόχου τοῦ Καϊάφα, ὁ ὁποῖος τόν ὑποβάλλει σέ μιά ἀνεπίσημη ἐξέταση, χωρίς νά ἔχει καμία σχετικὴ ἐξουσία, προφανῶς διότι ἦταν τό πρόσωπο πού εἶχε τήν μεγαλύτερη ἐπιρροή καί «κινοῦσε τά νήματα» στό πλαίσιο τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κατεστημένου τῆς περιόδου ἐκείνης. Ἐμπροσθεν τοῦ αὐθαίρετου αὐτοῦ ἀνακριτῆ, μάλιστα, καί προφανῶς μέ τήν ἀνοχή του, ἀφοῦ δέν καταγράφηκε κάποια ἀντίδρασή του, ἓνας ἀπὸ τοὺς δούλους του ραπίζει τόν Ἰησοῦ, ὁ ὅποιος διαμαρτύρεται γιά τήν παράνομη αὐτὴ βία σέ βάρος Του καί ἐπισημαίνει στὸν βιαιοπραγήσαντα, ὅτι ἐάν ἤθελε μποροῦσε, νά «μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ κακοῦ».

Ὅμως, καί ἡ διεξαγωγή τῆς κύριας «δίκης» πού ἀκολούθησε ἐνώπιον τοῦ «Σανχεντρίν» ἦταν διπλᾶ παράνομη. Πρῶτον, διότι διεξήχθη κατὰ τήν διάρκεια τῆς νύχτας, χωρίς δηλαδή νά τηρηθεῖ ἡ ἀρχὴ τῆς δημόσιας διεξαγωγῆς τῶν δικῶν «μέ ἀνοιγμένες τίς θύρες» γιά τό κοινὸ καί δεύτερον, διότι διεξήχθη, ὅσο διαρκοῦσε ἡ νηστεία πρὶν ἀπὸ τό Πάσχα, γεγονός πού καθιστοῦσε τήν ὅποια ἀπόφαση ἄκυρη.

Μιά σοβαρώτατη προσβολή των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου συνέβη, όταν ο Καϊάφας είπε στον Χριστό: «ἐξορκίζω σέ κατά τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σύ εἶ ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ» (Μτ. κεφ. 26, 63). Ὁ κατηγορούμενος, ὅμως, ἔχει δικαίωμα νά μείνει σιωπηλός ἢ νά ἀπολογηθεῖ χωρίς νά ὑποχρεοῦται νά δώσει ὄρκο γιά τήν ἀλήθεια τῶν ἰσχυρισμῶν του. Ἐάν ὑποχρεωθεῖ νά δώσει ὄρκο, τίθεται (ἐάν βεβαίως εἶναι ἔνοχος) ἐνώπιον τοῦ ἀπαράδεκτου διλήμματος νά ὁμολογήσει καί νά αὐτενοχοποιηθεῖ ἢ νά ἀρνηθεῖ τήν κατηγορία, ὁπότε, ὅμως, θά διαπράξει καί νέο ἔγκλημα, τήν ψευδορκία.

Μάλιστα, ἡ δικονομία τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ὀριζε ὅτι ἡ κατηγορία γιά βλασφημία κατά τοῦ Θεοῦ ἔπρεπε νά ἐπιβεβαιωθεῖ σέ κάθε περίπτωση, ἤτοι ἀκόμα καί ἐάν ὁ κατηγορούμενος ὁμολογοῦσε, ἀπό δύο τοῦλάχιστον μάρτυρες (Δευτερονόμιο 17, 6), στούς ὁποίους προηγουμένως ἐπισημαινόταν ἡ σοβαρότητα τῆς πράξης τους νά καταμαρτυρήσουν μιά τέτοια πράξη σέ βάρος ἐνός Ἰουδαίου. Ὅμως, ὁ ἀρχιερεὺς μόλις ἄκουσε τήν ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ, τήν ὁποία ἐρμήνευσε ὡς ὁμολογία τῆς βλασφημίας, βιάστηκε νά πεῖ: «τί χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;» (Μτ. κεφ. 26, 65) γιά νά ἐκμαιεύσει ἐσπευσμένα τήν ἀπαγγελία τῆς «προειλημμένης» καταδικαστικῆς ἀπόφασης.

Εἰδικότερα, ἡ ἀπόφαση ἐκδόθηκε «ἐσπευσμένα», διότι ἡ ἰουδαϊκή δικονομία προέβλεπε ὅτι προτοῦ ληφθεῖ ἡ καταδικαστική σέ θάνατο ἀπόφαση, ἔπρεπε νά παρέλθουν τρεῖς ἡμέρες, κατά τή διάρκεια τῶν ὁποίων οἱ δικαστές ἔπρεπε νά διασκεφθοῦν ἀποκλειστικά γιά τήν ἀπόφαση, περιορίζοντας τό φαγητό καί ἀπέχοντας ἀπό τό ποτό, προκειμένου νά διατηρήσουν τήν διαύγεια τοῦ πνεύματός τους, ὥστε νά λάβουν μιά τόσο σοβαρή ἀπόφαση.

Ἐν προκειμένῳ, ὅμως, αὐτός πού πρωτοστατεῖ στήν καταδίκη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ κάθε ἄλλο παρά νηφάλιος Καϊάφας πού, ὅπως προαναφέραμε, ἦταν ὁ ἐμπαθής καί ἀποφασισμένος κατήγορός Του καί ἔπρεπε, ἐπομένως, τουλάχιστον αὐτός, νά αὐτό-ἐξαιρεθεῖ ἀπό τήν δίκη, ἀφοῦ ἐχθρευόταν τόν Χριστό καί Τόν θεωροῦσε ἀπειλή γιά τήν ἐπιβίωση τοῦ ἔθνους.

Ἀνεξαρτήτως τῶν προηγουμένων, ὅλη ἡ προηγηθεῖσα διαδικασία καί ἡ δικαστική ἀπόφαση ἦταν ἄκυρη γιά ἕναν ἀκόμη σοβαρό λόγο. Τό Σανχεντρίν δέν εἶχε τήν ἐξουσία νά ἀπαγγεῖλει τήν θανατική καταδίκη καί νά ἐκτελέσει τήν ποινή, διότι ἡ ἐξουσία αὐτή εἶχε περιέλθει στούς κατακτητές Ρωμαίους, ἀλλά μόνο νά κατηγορήσει κάποιον ἐνώπιον τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀρχῆς γιά τήν διάπραξη ἐνός κεφαλικοῦ ἀδικήματος, ὅπως ἡ βλασφημία.

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο ὁ Πιλάτος ρώτησε τούς Ἰουδαίους: «τίνα κατηγορίαν φέρετε κατά τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» (Ἰω. κεφ.18, 29). Οἱ τελευταῖοι, μόλις συνειδητοποιοῦν ὅτι ὁ Πιλάτος ἀδιαφορεῖ γιά τόν νόμο τους, προβαίνουν σέ μιά παράδοση πράξη: μεταβάλλουν τήν κατηγορία σέ βάρος τοῦ Ἰησοῦ ἀπό «βλασφημία» κατά τοῦ Θεοῦ σέ «προδοσία» κατά τοῦ Καίσαρος, ὑπολογίζοντας ὅτι ὁ Πιλάτος θά ἀνησυχήσει καί θά ἀποδώσει τήν πρέπουσα προσοχή σέ μιά τόσο σοβαρή γιά τίς δικές του εὐαισθησίες κατηγορία.

Ὁ Πιλάτος μέ τήν σειρά του προβαίνει σέ σοβαρώτατες δικονομικές παραβάσεις: Τρεῖς φορές ἀπαγγέλλει τήν ἀπόφαση περί τῆς ἀθωότητος τοῦ Χριστοῦ (Λκ. κεφ.23, στίχ.14, 15, 22) καί λίγο μετά τήν ἀνακαλεῖ, ἐνῶ κάθε μία ἀπό τίς ἀποφάσεις αὐτές εἶχε χαρακτηρη

«όριστικό» καί δέν ἐπιτρεπόταν ἡ ἀνάκλησή τους. Μάλιστα, γιά νά χαριστεῖ στούς Ἰουδαίους καί νά κατευνάσει τήν ἀντίδρασή τους ἀποφασίζει νά «παιδεύσει» τόν Ἰησοῦ (Λκ. κεφ.23, στίχ.16), ἄν καί εἶχε ἀναγνωρίσει τήν ἀθωότητά Του! Καί ἐν συνεχείᾳ, ἄν καί Τόν εἶχε ἤδη «παιδεύσει» (πρῶτη ποινή), ὑποχώρησε, πάλι παρανόμως σύμφωνα μέ τό Ρωμαϊκό δίκαιο, στήν βοή τοῦ ὄχλου καί Τοῦ ἐπέβαλε δεύτερη ποινή (τήν Σταύρωση), γιά τήν ἴδια κατηγορία, κατά παράβαση τῆς βασικῆς δικονομικῆς ἀρχῆς «ne bis in idem», σύμφωνα μέ τήν ὁποία δέν ἐπιτρέπεται ἡ σωρευτική ἐπιβολή δύο ποινῶν γιά τήν αὐτή παράβαση.

Στήν ἐποχή μας, πού ἔχει ἰδιαίτερη εὐαισθησία στά θέματα αὐτά, δέν χρειάζεται ἰδιαίτερη ἀνάλυση γιά τό ὅτι τόσο τά βασανιστήρια καί οἱ ἀτιμώσεις στά ὁποῖα ὑποβλήθηκε ὁ Χριστός πρὶν ἀπό τήν Σταύρωση, ὅπως ἡ φραγγέλωση, ὁ ἀκάνθινος στέφανος, τά χτυπήματα καί οἱ ἐμπαιγμοί τῶν στρατιωτῶν, ἡ ἰδιαίτερος ἀτιμωτική γιά ἕναν Ἰουδαῖο ἀφαίρεση τῶν ἐνδυμάτων, ὅσο καί ἡ Σταύρωση καθ' ἑαυτή συνιστοῦν ἀπαραδέκτως ἀπάνθρωπη καί ἐξευτελιστική μεταχείριση, ἡ ὁποία στίς ἡμέρες μας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως, δέν ἐπιτρέπεται δηλαδή καμία ἐξαίρεση, προκειμένου νά ὑπηρετηθεῖ ἡ ὁποία σκοπιμότητα. Μάλιστα, τά σύγχρονα κράτη δέν ἐκδίδουν καταδικασμένους ἐγκληματίες σέ χῶρες, ὅπου προβλέπεται πῶς θά ὑποβληθοῦν σέ ἀπάνθρωπη ἢ ἐξευτελιστική μεταχείριση. Ἐν προκειμένῳ, ὅμως, οἱ ἀρχιερεῖς καί οἱ γραμματεῖς ἐν ἐπιγνώσει τους παρέδωσαν τόν Δίκαιον Ἰησοῦ στήν Ρωμαϊκή ἀρχή καί μετέβαλαν σκοπίμως τήν κατηγορία σέ βάρος Του, προκειμένου νά διασφαλίσουν ὅτι θά ὑποστεῖ τόν διά Σταυροῦ θάνατο, πού τόν ἐπιφύλασσαν οἱ κατακτητές σέ ὅσους δέν ἦταν Ρωμαῖοι πολῖτες.

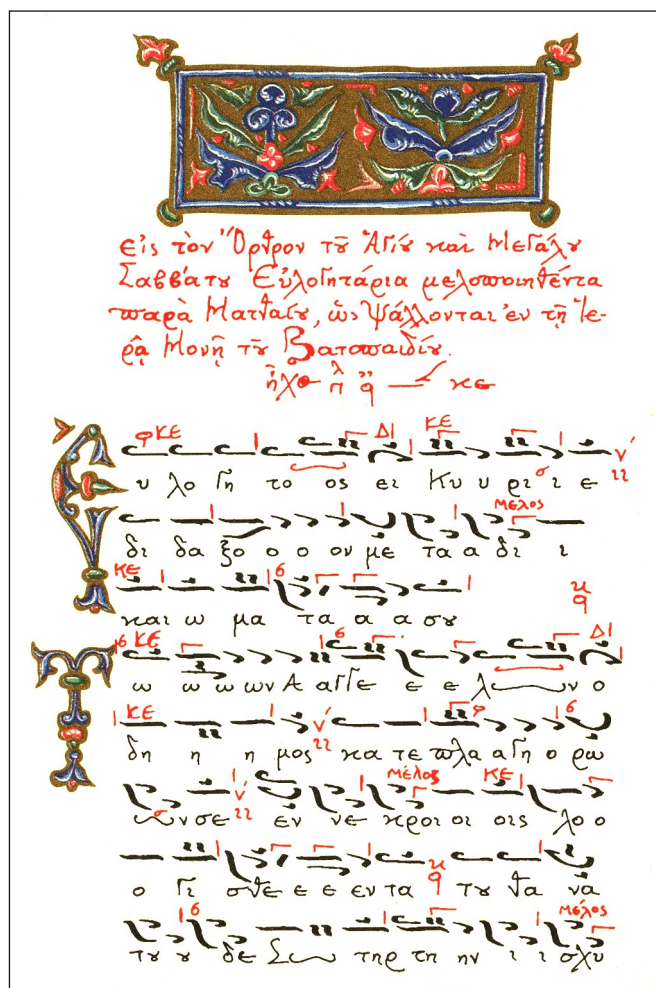

Ὅσα προηγήθηκαν εἶναι σύντομα καί παρουσιασμένα σέ γενικές γραμμές, ὅμως, νομίζουμε ὅτι αὐτό πού προκύπτει ἀναμφισβήτητα εἶναι ὅτι ἡ δίκη καί ἡ καταδίκη τοῦ Χριστοῦ δέν συνιστοῦν περίπτωση δικαστικῆς πλάνης, ἀλλά μιᾶ προαποφασισμένη καί συνειδητή ἐκτέλεση ἐνός σχεδίου θανάτωσης, χωρίς κανένα σεβασμό τῶν στοιχειωδῶν κανόνων μιᾶς «δίκαιης δίκης».

Νομομαθής

Ἡ ψαλτικὴ τέχνη καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς Προσευχῆς μας

Ἡ φετινὴ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ ἔδωσε πλῆθος ἀφορμῶν γιὰ προβληματισμό, σὲ πολλὰ καὶ διαφορετικὰ ἐπίπεδα. Ἕνας ἀπὸ τοὺς βασικότερους καὶ ἐντονότερους προβληματισμοὺς ἦταν, γιὰ πολλοὺς ἀνθρώπους (τοῦ ἑαυτοῦ μου συμπεριλαμβανομένου), ἡ κατάστασις ποὺ βρίσκεται ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἀτμόσφαιρα ποὺ ὑπάρχει στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς κατὰ τὴ διάρκειαν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ ἰδιαίτερα στὶς Ἀκολουθίαι τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδος, ποὺ περιγράφουν τόσο ζωντανὰς καταστάσεις καὶ τόσο σημαντικὰ Πάθη καὶ Λόγια τοῦ Χριστοῦ μας. Εἶναι πραγματικὰ πολὺ παράδοξο ἡ διαπίστωση πῶς, ὅσο πὶο σημαντικὴ εἶναι ἡ Ἀκολουθία, τόσο πὶο ψυχρὰ καὶ μὲ λιγότερη προσοχὴ τελεῖται στίς ἐκκλησίαις μας σήμερα.

έκκλησίες μας σήμερα.

Ἄν ἀρχίζαμε νὰ ἀπαριθμοῦμε τὰ κακῶς κείμενα ποῦ συναντήσαμε φέτος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, θὰ μπαίναμε σὲ νερὰ ποῦ δὲν εἴμαστε ἀρμόδιου οὔτε νὰ σχολιάσουμε, οὔτε νὰ κρίνουμε. Αὐτὸ ποῦ θὰ μπορούσαμε νὰ ἀναλύσουμε μόνο εἶναι τὸ κομμάτι τῆς μουσικῆς στὴν τέλεση τῶν Ἀκολουθιῶν, κομμάτι διόλου ἀσήμαντο γιὰ τὴν διαμόρφωση τῆς συνολικῆς ἀτμόσφαιρας τῆς Ἀκολουθίας. Παρατηρῶντας τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο οἱ ψάλτες κάθε ναοῦ (ὅταν αὐτοὶ ὑπάρχουν, καθὼς ἡ ψαλτικὴ τέχνη εἶναι πλέον δυσεύρετο ἀγαθὸ στὴν χώρα μας) ἀντιμετωπίζουν τὴν τέχνη τους, μπορούμε νὰ βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικὰ μὲ τὸ Πνεῦμα ποῦ ἐκφράζουν οἱ ἴδιοι ὡς ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ γενικότερα ὁ ἐκάστοτε Ναὸς καὶ οἱ ὑπεύθυνοί του. Καί, δυστυχῶς, φέτος συναντήσαμε στὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἐκκλησιῶν, πολλὰ καὶ σοβαρὰ

προβλήματα στο μουσικό μέρος τῶν Ἀκολουθιῶν (ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπομονωθεῖ αὐτό ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα μέρη τῆς Ἀκολουθίας).

Ἐνα στοιχεῖο ποὺ εἰσάγεται ὅλο καὶ πιὸ συχνὰ στὴν Βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ μᾶς προβληματίζει, εἶναι ἡ χρῆση τοῦ ἰσοκράτη ἀπὸ τοὺς ψάλτες. Λόγω τῆς ἀπουσίας δευτέρου ψάλτη σὲ πολλοὺς ναοὺς, ἢ λόγω τῆς ἀνικανότητος κάποιου νὰ ἰσοκρατήσῃ τὸ μέλος μὲ τὴ φωνή του, πολλοὶ ψάλτες καταφεύγουν σὲ τεχνητοὺς ἰσοκράτες, εἴτε μέσῳ ἐφαρμογῶν στὸ κινητό, εἴτε ἀκόμη καὶ μὲ τὴ χρῆση ἑνὸς μικροῦ μουσικοῦ πληκτρολογίου ἐν εἶδει ἀρμόνιου. Αὐτὸ θεωρεῖται πλέον κοινῶς ἀποδεκτὴ πρακτικὴ καὶ δὲν διεγείρει προβληματισμοὺς ἢ ἀντιρρήσεις. Ἀφοῦ ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ περιλαμβάνει καὶ τὸ ἰσοκράτημα καὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπὸ κάποιον ἄνθρωπο, ἀπλᾶ τὸ ὑποκαθιστοῦμε μὲ τὴν τεχνολογία. Εἶναι, ὅμως, ὄντως τόσο ἀκίνδυνη καὶ ἀπλὴ αὐτὴ ἡ συνήθεια; Ἄν εἶναι τόσο ἀκίνδυνη, γιατί δὲν εἶχε φροντίσει ἡ Ἐκκλησία τόσοι αἰῶνες νὰ τὴν καθιερώσῃ μὲ τὴν χρῆση κάποιου τεχνητοῦ μηχανήματος (οὐσιαστικά κάποιου μουσικοῦ ὀργάνου κατάλληλου γιὰ αὐτὴν τὴν χρῆση, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὴν ὕδραυλὴ ἢ, μετέπειτα, κάποιας μορφῆς πληκτροφόρο ἢ πνευστό);

Ὅπως γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, τὰ μουσικὰ ὄργανα δὲν ὑπῆρχαν ἐξ ἀρχῆς στὴν δημιουργία τοῦ Κόσμου καὶ οὔτε χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους ὡς μέσο γιὰ τὴν Λατρεία τοῦ Θεοῦ. Οἱ πρῶτες ἐφευρέσεις ὀργάνων ἐγίναν ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κάϊν, ὅταν ἐκεῖνος, στὴν προσπάθειά του νὰ «ξεφύγει» ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους του, κατέφυγε σὲ νέους τόπους καὶ ξεκίνησε νὰ δημιουργεῖ κοινωνίες καὶ πολιτισμοὺς, μὲ τὴν προοπτικὴ νὰ νιώσῃ ἀπὸ μόνος του ξανὰ τὴν ἀσφάλεια ποὺ νιώθει κανεὶς ὅταν ἔχει τὸν Θεὸ ὡς Προστάτη. Ἄρα, ἐξ ἀρχῆς, ἡ δημιουργία τῶν ὀργάνων ἐγινε ὑπὸ συνθήκες ὄχι καλές, καὶ ἄρα, χωρὶς τὴν Εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὑπῆρξαν, βέβαια, καὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ ποὺ τὰ χρησιμοποίησαν μετέπειτα γιὰ καλὸ, μὲ κορυφαῖο μουσικὸ τον Προφητάνακτα Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος μέσῳ τῆς λύρας του δοξολογοῦσε τὸν Θεὸ καὶ ἐλάμβανε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὥστε μποροῦσε ἀκόμη καὶ νὰ διώξῃ τὰ δαιμόνια τοῦ Σαοὺλ καὶ νὰ τὸν εἰρηνεύσῃ. Αὐτό, ὅμως, τὸ φαινόμενο τῆς σχέσης τοῦ Δαυὶδ μὲ τὴν μουσικὴ δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπιχείρημα γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ ὀργάνων στὴν Θεία Λατρεία, ἀφοῦ ὁ ἴδιος τὸ ἀντικρούει λέγοντας «Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον». Τὰ ὄργανα εἶναι ἄψυχα καὶ δὲν ἔχουν πνοή, οὔτε Πνεῦμα γιὰ νὰ αἰνέσουν τὸν Κύριο. Ἄλλωστε, ποίός μπορεῖ νὰ ἰσχυριστεῖ πῶς γνωρίζει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο λειτουργοῦσε ἡ μουσικὴ στὴν ψυχὴ τοῦ Δαυὶδ καὶ μὲ ποιὸν τρόπο τὴν μετέτρεπε σὲ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεό;

Στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, ὅσες φορὲς ἐπεχειρήθη ἡ εἰσαγωγὴ ὀργάνων στὴν Θεία Λατρεία, πολεμήθηκαν σφόδρα ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρες, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ Ἅγιος Μελέτιος ὁ Πηγὰς: «τὰ δι' ὀργάνων κρούματα καὶ ἐμπνεύσματα ἀποδιοπομποῦσιν ὡς περιεργωδέστερα οἱ θεῖοι Πατέρες»¹. Καὶ συμπληρώνει ὁ Ἅγιος Νικόδημος πῶς καὶ

1 Ἀγαπίου Ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου Μοναχοῦ, Πηδάλιον, ἐκδόσεις Παπαδημητρίου, Ἑλλάδα 2003, σ. 286 ὑποσημείωση (1).

τά ἀργὰ μέλη ἢ τὰ πολὺ στολισμένα μέλη (τὰ λεγόμενα τερερίσματα καὶ νενανίσματα) εἶναι ἐπίσης μιὰ μορφή ὀργανοχρησίας στὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ σκοπὸ δὲν ἔχουν τὴν Προσευχὴ μὲ κείμενο καὶ Θεῖα Λόγια, ἀλλὰ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴν ἔλξη τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ. Ἀν αὐτὲς οἱ ἐπισημάνσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων δὲν εἶναι ἀρκετὲς γιὰ νὰ μᾶς πείσουν, μπορούμε νὰ ἀνατρέξουμε καὶ στὴν ἐποχὴ τῶν Ἁγίων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάστηκαν, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι εἶχαν πρὸ πολλοῦ ἀρχίσει νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ ὄργανα στὴν Θεία Λατρεία ἐκτρέποντάς τιν σὲ θεατρικὴ παράσταση, νὰ

ξαναγράψουν τοὺς Κανόνες τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ τῆς Ὑκταήχου, ὥστε νὰ διδάξουν τοὺς ἐπόμενους ψαλμωδοὺς, «νὰ μὴν ἐκτείνωσιν, οὔτε νὰ παρεκτρέπωσι τὰς ψαλμωδίας ἀπὸ τοὺς ὀκτῶ ἤχους»². Ἀκόμη, διαβάζουμε στὸν 75ο κανόνα τῆς Στ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πὼς πρέπει νὰ ἀποφεύγεται κάθε εἶδους ἀτάκτων βοῶν ἢ «μὴ ἐκκλησίᾳ ἁρμοδιῶν τε καὶ οἰκείων» ἤχων³. Τὸ συναντοῦμε δὲ αὐτὸ καὶ στὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, ὁ ὁποῖος ἀπαγορεύει «τὰς θυμελικὰς ψαλμωδίας» (ψαλμωδιὲς πού προσομοιάζουν σὲ θεατρικὲς ἀναπαραστάσεις), τὰ ἐξωτερικὰ θεατρικὰ σχήματα καὶ «τὰς ἀσήμους φωνὰς», λέγοντας πὼς «ταῦτα εἶναι ἴδια, ὅχι τῶν δοξολογούντων τὸν Θεόν, ἀλλὰ τῶν παιζόντων καὶ ἀνακατονόντων τὰ τῶν δαιμόνων παίγνια μὲ τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν»⁴. Λέει ἀλλοῦ ὁ Ἅγιος καὶ γιὰ ἐκείνους πού «καταφρονοῦντες μὲν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ Πνεύματος λόγια ὡς κοινὰ ἡγούμενοι, φωνὰς ἀτάκτους ἀφιάσι καὶ τῶν μαινομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκεινται, ὄλῳ τῷ σώματι δονούμενοι καὶ περιφερόμενοι καὶ ἀλλότρια τῆς πνευματικῆς καταστάσεως ἐπιδεικνύμενοι τὰ ἥθη»⁵. Βλέπουμε, λοιπόν, πὼς, ὅχι ἀπλῶς ἡ χρῆση τῶν μουσικῶν ὀργάνων στὴν Λατρεία εἶναι καταδικαστέα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ μας, ἀλλὰ καὶ ὁποιοσδήποτε τρόπος ψαλμωδίας πού ἀλλοιώνει τὸ Πνεῦμα τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖο βασιζέται κατ' ἐξοχὴν στὴν προσευχὴ καὶ στὴν δοξολογία πρὸς τὸν Θεό. Καταλα-

2 Χρῦσανθος, Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς, τυπογραφία Michele Weis, 1832, σ. xxxii (ὑποσημείωση α) καὶ xxxiii.

3 Πηδάλιον, ὁ.π., σ. 285.

4 Ὁ.π., σ. 286.

5 Ἁγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος, Ὁμιλία εἰς Ἡσαίου 6, 1, ἐκδ. Migne, τόμος 6, σ. 99-102.

βαίνουμε πώς τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ψάλτης στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶναι κάτι ἀπλό, οὔτε κάτι ποὺ σχετίζεται ἀπλῶς μὲ τὴν μουσικὴ ἱκανότητα τοῦ καθενός. Ὁ ψάλτης ἔχει ὑποχρέωση νὰ μεταφέρει τὸ Πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας στοὺς πιστοὺς, νὰ τὸ γνωρίζει καλὰ καὶ νὰ μὴν ἀρέσκεται στὴν ἐπιφανειακὴ, συναισθηματικὴ ἀπόδοση τῶν ὕμνων. Δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ συγκινήσει τὰ πλήθη μὲ αἰσθηματισμούς, ἀλλὰ «παρακαλῶν καὶ δεόμενος, ταπεινὸν ἦθος καὶ κατανενυγμένον ἔχειν ὀφείλουσι» καὶ «μετὰ πολλῆς κατανύξεως καὶ θεαρέστου τρόπου προσάγειν τῷ Θεῷ τὰς εὐχάς, τῷ εἰδότει τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν ἡμῶν»⁶. Ὁ ψάλτης εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει χρέος (μαζὶ μὲ τὸν ἱερέα καὶ ὑπηρετῶντας τὸν ἱερέα) νὰ δημιουργήσῃ τις σωστὲς συνηθῆκες, ὥστε ὁ λαὸς νὰ ἔρθῃ σὲ κατάσταση κατάνυξης καὶ προσευχῆς. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες θεωροῦν σημαντικότερες τῶν ὕμνων τὶς διαβαστὲς Προσευχές (τοὺς Ψαλμούς, τὶς Εὐχὲς καὶ τὰ Ἀναγνώσματα), οἱ ὁποῖες μιλοῦν γιὰ ὅλες τὶς ψυχικὲς καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐκπαιδεύουν, ζητοῦν τὸ Ἐλεος, τὴν Χάρη καὶ τὴν Ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἐμεῖς, στὶς ἡμέρες μας, ἔχουμε δυστυχῶς ἀφήσει στὴν ἄκρη τὴν οὐσία τῆς Θείας Λατρείας καὶ ἐμμένουμε στὸ «περιτύλιγμα» αὐτῆς, σὲ μιὰ ἐπιφανειακὴ καὶ συναισθηματικὴ προσέγγιση τῆς μουσικῆς ποὺ παραπέμπει στὴν κοσμικὴ θεώρηση τῆς τέχνης. Καί, ὡς ἀποτέλεσμα, ὀδεύουμε νὰ ὁμοιάσουμε στοὺς δυτικούς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ἀποκόπηκαν σταδιακὰ ὁλότελα ἀπὸ τὴν οὐσία τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ζωῆς καὶ προσκολλήθησαν στὸ «σόου», στὰ μεγαλοπρεπῆ κτίσματα, στὰ ὀγκώδη ὄργανα, στὶς πολυάριθμες χορωδίες καὶ στὴν κυριαρχικὴ, ἀψεγάδιαστη καὶ ψυχρὴ πολυφωνία.

Ἄς εὐχηθοῦμε νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅλοι μας τί ἀκριβῶς εἶναι αὐτὸ ποὺ πιστεύουμε, τί ρόλο ἔχουμε μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ προσπαθήσουμε νὰ καταλάβουμε λίγο περισσότερο τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ μας, ὥστε καὶ ἡ Προσευχὴ μας νὰ πάψει νὰ εἶναι ἓνα ξένο πρὸς ἐμᾶς ἀντικείμενο, ἀλλὰ νὰ γίνῃ ἡ Ζωὴ μας, ὅπως ἦταν ἡ λύρα τοῦ Δαυὶδ Ζωὴ γιὰ ἐκεῖνον.

**Ἀλίκη Διαμαντῇ
Φοιτήτρια Ε.Κ.Π.Α.
Μουσικολογίας**

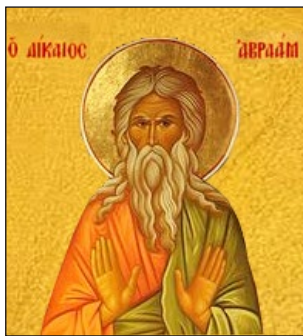

⁶ Γεώργιος Βιολάκης, Τυπικὸν κατὰ τὴν τάξιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Πατριαρχικὸ Τυπογραφεῖο, Κων/πολη, 1888, σ. ιγ', ιδ'.

**Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΒΡΑΑΜ ΚΑΙ Η ΑΡΝΗΣΗ ΔΩΡΟΛΗΨΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΗΘΙΚΟ ΚΟΣΜΟ:
ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ**

Μηνύματα Χριστιανικής Παιδαγωγίας μέσα από την Παλαιά Διαθήκη (I)

«Εἶπε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς Ἀβραμ· δός μοι τοὺς ἄνδρας, τὴν δὲ ἵππον λάβε σεαυτῷ. εἶπε δὲ Ἀβραμ πρὸς τὸν βασιλέα Σοδόμων· ἐκτενῶ τὴν χειρά μου πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν τὸν ὑψιστον, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφυρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν Ἀβραμ· πλὴν ὧν ἔφαγον οἱ νεανίσκοι καὶ τῆς μερίδος τῶν ἀνδρῶν τῶν συμπορευθέντων μετ' ἐμοῦ, Ἑσχῶλ, Αὐνάν, Μαμβρῆ, οὗτοι λήφονται μερίδα.» (Γεν. 14, 21-24)

Στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως, πρὸς τὸ τέλος τοῦ 14ου κεφαλαίου, ὑπάρχει μία πολὺ διδακτικὴ ἱστορία μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν Δίκαιο Πατριάρχη Ἀβραάμ καὶ τὸν βασιλιᾶ τῶν Σοδόμων Βαλλᾶ, ποὺ ἐκπροσωποῦσε κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ πλεόν διεφθαρμένο καὶ ἀνῆθικο κομμάτι τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἡ ἱστορία συνοπτικὰ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τέσσερις βασιλεῖς τοῦ βορρᾶ (Ἀμαρφᾶλ βασιλεὺς Σενναάρ, Ἀριῶχ βασιλεὺς Ἑλλασάρ, Χοδολλογομὸρ βασιλεὺς Ἑλὰμ καὶ Θαργᾶλ βασιλεὺς ἐθνῶν) συνασπίζονται καὶ κηρύσσουν τὸν πόλεμο στὰ βασιλῆια τῶν Σοδόμων, Γομόρρων, Ἀδαμά, Σεβειμ καὶ Βαλάκ. Στὴ μάχη ποὺ ἀκολουθεῖ, οἱ βασιλεῖς τῶν Σοδόμων καὶ τῆς Γομόρρας, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποκρούσουν τὴν εἰσβολή, τρέπονται σὲ φυγή, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ τέσσερις βασιλεῖς τοῦ βορρᾶ νὰ λεηλατήσουν ὅλο τὸ ἱππικὸ καὶ τὰ ἀποθέματα τροφίμων ποὺ διέθεταν, καθὼς καὶ νὰ αἰχμαλωτίσουν ἀρκετοὺς ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς περιοχές, ἀνάμεσά τους καὶ τὸν ἀνιψιὸ τοῦ Ἀβραάμ, τὸν Λῶτ, ποὺ εἶχε ἐπιλέξει νὰ κατοικεῖ στὰ Σόδομα.

Μόλις ἡ εἰδηση τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἀνιψιοῦ του, ἔφτασε στὰ ἀφτιά τοῦ Ἀβραάμ, ἀμέσως ἐκεῖνος (καίτοι ὁ Λῶτ τὸν εἶχε «ρίξει» προηγουμένως στὴν μοιρασιά ποὺ ἔκαναν γιὰ τὰ βοσκοτόπια), κάλεσε ὀρισμένους ἀπὸ τοὺς συμμάχους του, τῶν γύρω φυλῶν, καὶ ἐξαπέλυσε ἀνθρωποκυνηγητὸ γιὰ νὰ ἀπελευθερώσει τὸν ἀνιψιὸ του ἀπὸ τοὺς εἰσβολεῖς. Ἀφοῦ τοὺς πρόφτασαν, ὁ Ἀβραάμ μαζί μὲ τοὺς οἰκογενεῖς του (τὰ μέλη δηλαδὴ τῆς οἰκογένειάς του, 318 στὸν ἀριθμὸ) καὶ τοὺς συμμάχους του, μὲ μιὰ αἰφνιδιαστικὴ κίνηση, τοὺς ἐπιτέθηκαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός, τοὺς συνέτριψαν (ἂν καὶ ἀριθμητικὰ λιγότεροι ἀπὸ

τούς αντιπάλους) και άπελευθέρωσαν τὸν Λῶτ μαζί με τούς ὑπολοίπους, ἐπανακτώντας παράλληλα τὰ λάφυρα τῶν εἰσβολέων.

Κατὰ τὴν θριαμβευτικὴ ἐπιστροφή του, ὁ Ἀβραὰμ ἔζησε μία ἀπὸ τὶς κορυφαῖες πνευματικὲς ἐμπειρίες τῆς ζωῆς του, καθὼς ἔσπευσε νὰ τὸν προῦπαντήσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλήμ (τῆς ἀρχαίας δηλαδὴ Ἱερουσαλήμ) Μελχισεδέκ, ὁ ὁποῖος ὡς Ἀρχιερεὺς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ποὺ ἦταν παράλληλα, τὸν εὐλόγησε, κατὰ τρόπο προφητικὸ, προσφέροντας πρὸς τὸν Θεὸ ὡς εὐχαριστήρια θυσία γιὰ τὴν νίκη τοῦ Ἀβραὰμ, ἄρτους καὶ οἶνον! Ὁ Ἀβραὰμ ἀποδέχεται τὴν εὐλογία, διότι «τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται» (Ἑβρ. ζ' 7), λαμβάνει τὰ Θεῖα δῶρα τοῦ Μελχισεδέκ καὶ ἀνταποδίδει εὐγνωμόνως μετὰ τὸν ἀποδεκτισμὸ τῶν λαφύρων ποὺ εἶχε πλέον στὴν κατοχὴ του (σσ. περισσότερη ἀνάλυση γύρω ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη ἐμπειρία τοῦ Ἀβραὰμ μετὰ τὸν Ἀρχιερέα Μελχισεδέκ, θὰ ἐπιχειρήσουμε, πρῶτα ὁ Θεός, σὲ ἐπόμενο κεῖμενο).

Ὅταν τελείωσε αὐτὴ ἡ ἱστορία μετὰ τὸν Μελχισεδέκ, αὐτὸ τὸ τόσο σπουδαῖο πρόσωπο, ἐμφανίζεται ὁ βασιλεὺς τῶν Σοδόμων, Βαλλᾶ, καὶ ἀφοῦ πρῶτα εὐχαριστεῖ τὸν Ἀβραὰμ ποὺ νίκησε τοὺς ἐχθροὺς-εἰσβολεῖς, κατόπιν τοῦ ζητᾷ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀπελευθέρωσε, ὑποσχόμενος νὰ τοῦ παραδώσῃ σὲ ἀντάλλαγμα ὅλο τὸ ἱππικὸ του. Ὁ Ἀβραὰμ, γνωρίζοντας ὅτι συνδιαλέγεται μετὰ ἑναν πέρα γιὰ πέρα ἀνῆθικο ἄνθρωπο, ποὺ σὲ λίγο καιρὸ ἐπρόκειτο νὰ τιμωρηθεῖ μαζί με τὸν λαὸ του παραδειγματικὰ ἀπὸ τὸν Κύριο, ἐπιστρέφει τοὺς πρώην αἰχμαλώτους, ἀλλὰ ἀρνεῖται μετὰ βδελυγμίας τὸ δῶρο-προσφορά, ἐκτείνοντας τὸ χέρι του πρὸς τὸν Κύριο (ὡσὰν σὲ στάση συγχρόνου ὀρκωμοσίας στὸν στρατό), λέγοντας «ὀρκίζομαι στὸν Θεὸ τὸν Ὑψιστο νὰ μὴν πάρω ἀπὸ σένα ἀπὸ κλωστή μέχρι κορδόνια παπουτσιῶν, γιὰ νὰ μὴν πεῖς ὅτι πλούτισε ὁ Ἀβραὰμ ἀπὸ ἐμένα τὸν βασιλεῖ τῶν Σοδόμων»!

Ἀναμφίβολα, ἡ δήλωση αὐτὴ τοῦ Πατριάρχῃ Ἀβραὰμ εἶναι ἐντυπωσιακὴ καὶ δείχνει τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀξιοπρέπειάς του. Σὲ ἀντίθεση μετὰ τὸν ἀνιψιό του, τὸν Λῶτ, ποὺ ἔχει συμβιβαστεῖ μετὰ τὸ ἀμαρτωλὸ καὶ ἀνῆθικο περιβάλλον τῶν Σοδόμων, (ἀφοῦ, μὴ βάζοντας μυαλὸ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία, ἐπιλέγει νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν «τόπο τοῦ ἐγκλήματος»), ὁ Ἀβραὰμ ὑψώνει τὸ ἀνάστημά του καὶ ἐκστομίζει ἕνα μεγαλοπρεπέστατο «ὄχι!» στὸν ἀνώτατο ἄρχοντα τῶν Σοδόμων, διότι εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὀφείλει νὰ εἶναι προσεκτικὸς. Ἄρα πρέπει νὰ προσέχει δύο καὶ τρεῖς φορές, ὅταν ἔχει ἀπέναντι τοῦ ἐκείνου ποὺ ἐκπροσωποῦν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα τῆς ἀμαρτίας.

Τὸ μήνυμα τοῦ Πατριάρχῃ Ἀβραὰμ εἶναι ἐπίκαιρο καὶ ταυτόχρονα ἐλεγκτικὸ ὡς πρὸς τὸν ἐκκοσμικευμένο τρόπο ζωῆς τῶν σύγχρονων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ποὺ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὁμοιάζουν μετὰ τὸν συμβιβασμένο Λῶτ, διότι δέχονται στίς ἡμέρες μας μετὰ μεγάλη εὐκολία τιμὲς καὶ δῶρα ἀπὸ τὸν ἀμαρτωλὸ κόσμον, ὄντες ἀπροβλημάτιστοι καὶ ἀνυποψίαστοι ὡς πρὸς τὶς πνευματικὲς τοὺς ἐπιπτώσεις. Ἡ ἄρνηση τοῦ Ἀβραὰμ νὰ δεχτεῖ τὸ δῶρο ἐνὸς βασιλεῖ ποὺ ἐκπροσωπεῖ καὶ ὑποθάλλει μία διεστραμμένη καὶ βλάβσημη νοοτροπία στὴν περιοχὴ του, κατοχυρώνεται ἀγιογραφικὰ στὴ ψαλμικὴ φράση, «ἐλαῖον δὲ ἀμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλὴν μου» (Ψαλμ. 140, 5). Καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει, μία (δυστυχῶς) ξεχασμένη χριστιανικὴ παιδαγωγία, ὅτι ὀφείλουμε δηλαδὴ νὰ εἴμαστε ἰδιαίτερα φειδωλοὶ καὶ προσεκτικοί, ὅταν κάποιοι μᾶς προσφέρουν ὅτιδήποτε, τὸ ὁποῖο (πέραν

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ

τοῦ ὅ,τι ἡ «προσφορά» αὐτὴ ἐνδεχομένως νὰ εἶναι «καρπὸς ἁμαρτίας»), σὺν τοῖς ἄλλοις, μπορεῖ νὰ μᾶς «δεσμεύσει», τρόπον τινά, καὶ νὰ μᾶς κάνει νὰ νιώθουμε στὴν τελικὴ καὶ «ὑπό-χρεωμένοι»!

Στὸ διὰ ταῦτα, ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ μᾶς ἐπαναφέρει στὴν ὀρθὴ νοοτροπία ποὺ πρέπει νὰ ἔχει ὁ γνήσιος «ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ», κύριο χαρακτηριστικὸ τοῦ ὁποίου εἶναι, ἐκεῖνος νὰ προσφέρει καὶ νὰ γίνεται θυσία γιὰ τὸν πλησίον του, καὶ ὄχι τὸ ἀντίστροφο. Ἀντιγράφοντας λοιπὸν τὸ πρότυπο τοῦ Ἀβραάμ, ἃς φροντίζουμε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ λαμβάνουμε εὐχαρίστως (καὶ ἀσφαλῶς ἀπροβλημάτιστα) μόνον τὰ «πνευματικὰ δῶρα τοῦ Μελχισεδέκ», ποὺ παρέχονται ἐν ἀφθονίᾳ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ (τοῦ Ὁποίου «τύπος» εἶναι ὁ Μελχισεδέκ)· ἀπορρίπτοντας καὶ ἀποδοκιμάζοντας τὰ ὑλικά δῶρα τοῦ διεφθαρμένου κόσμου, καὶ ἐλέγχοντας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὴν πλήρη ἀποστασία του ἀπὸ τὸ «κατὰ φύσιν» τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι ἡ ἀναμαρτησία καὶ ἡ διαρκὴς μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου στὴν πορεία πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν». Ἀμήν!

Ἰωάννης Μαρκάς
Μ.Δ.Ε. Δογματικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ

Τά ζῶα δέν ἔχουν ψυχή: οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε;

«Ένας ὠραιότατος ἄσπρος Ἀνταρόλκος, τρέχει πάνω στόν πάγο τῆς Σιβηρίας, προσπαθώντας μάταια νά ξεφύγει ἀπό τὰ πυρὰ ποῦ ἐξαπολύονται ἐναντίον του μέσα ἀπό ἕνα ἐλικόπτερο. Ἡ ὁλόλευκη γούνα του δέν ξεχωρίζει ἀπό τὸν πάγο. Συνήθως αὐτὸ τὸ καμουφλάζ εἶναι ἄρκετὸ γιὰ νὰ τοῦ ἐπιτρέπει νὰ κρύβεται. Τούτη τῇ φορὰ ὅμως δέν ἔχει

πουθενά νά κρυφτεῖ, γιὰ νά ξεφύγει. Δέν ἔχει κανένα τρόπο νά ἀμυνθεῖ, νά γλιτώσει τὴ ζωὴ του. Κάθε τόσο σηκώνει τὰ ματάκια του, τὰ μόνα ποῦ ξεχωρίζουν μέσα ἀπὸ τὴν ἄσπρη γούνα του. Κοιτάζει πρὸς τὸ ἐλικόπτερο, σὰν νὰ τοῦ λέει: γιατί με πολεμᾷς ἔτσι ἄνισα καὶ ἀπάνθρωπα; Γιατί δέν ἔρχεσαι ἐδῶ νά ἀναμετρηθοῦμε;»

Τὴν παραπάνω εἰκόνα μᾶς τὴν μετέφερε ἡ πρεσβυτέρα, κυρία Νινέττα Βολουδάκη τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, 27 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁμιλίας μὲ τίτλο «Τεχνητοὶ ὀργανισμοί-τεχνητὴ νοημοσύνη-τεχνητὴ ψυχή» ποῦ μεταδόθηκε ἀπὸ τὸ κανάλι τῶν ἐκδόσεων «Υπακοή» στὸ YouTube.

Ὁμολογῶ πὼς ἡ εἰκόνα μὲ στοίχειωσε. Ἐκτοτε, εἶδα στὸ διαδίκτυο καὶ ἄλλες εἰκόνες ἀπάνθρωπης συμπεριφορᾶς, μὲ ἀποδέκτες ὄχι ἄγρια ζῶα, ἀλλὰ ζῶα συντροφιάς. Εἶδα ἀνθρώπους νὰ ρίχνουν μὲ δύναμη ὁλόκληρους κουβάδες παγωμένο νερὸ στὰ ἀνυποψίαστα σκυλάκια τους, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ξεκαρδιστοῦν στὰ γέλια βλέποντάς τα νὰ τινάζονται τρομαγμένα. Βιντεοσκοποῦν, μάλιστα, τὴ σκηνὴ καὶ τὴν «ἀνεβάζουν» στὰ μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης, γιὰ νὰ γελάσουν κι ἄλλοι. Καὶ γιὰ νὰ πάρουν πολλὰ «likes». Αὕτῃ εἶναι ἡ νέα μόδα στὸ διαδίκτυο: Νὰ γελοῦμε μὲ τὴ βαρβαρότητα...

Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ὁμολογήσω πὼς φοβᾶμαι τὰ ζῶα. Ὅλα τὰ ζῶα. Καὶ τὰ ἄγρια καὶ τὰ οἰκόσιτα. Ὅμως, οἱ παραπάνω εἰκόνες μὲ ἔκαναν νὰ σκεφτῶ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τελικὰ εἴμαστε πιὸ ἄγριοι ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα. Τὰ κακόμοιρα τὰ ζωάκια, ιδίως στὶς μέρες μας, δύσκολα μποροῦν νὰ ὑπερασπιστοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἀπέναντι στὴν ἀνθρώπινη θηριωδία. Ὁ ἀγῶνας εἶναι ἄνισος. Ποιὸς λοιπὸν θὰ τὰ ὑπερασπιστεῖ;

Πρώτιστο ρόλο γιὰ τὴν ὑπεράσπισή τους ἔχει βεβαίως τὸ λεγόμενο «φιλοζωϊκὸ κίνημα». Ὁ Καθηγητὴς Δημοσίου Δικαίου Ξενοφῶν Κοντιάδης, ἀναγνωρίζει ὅτι «τὸ κίνημα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν ζώων ἔχει πετύχει τὶς τελευταῖες δεκαετίες σημαντικὲς πολιτικὲς νῆκες, ιδίως μὲ τὴ θέσπιση νομοθεσίας κατὰ τῆς βαναυσότητος στοὺς τομεῖς τῆς ἔρευνας, τῆς κτηνοτροφίας, τοῦ κυνηγιοῦ καὶ τῶν ζωολογικῶν κήπων, ποῦ ἐπιτεύχθηκαν χάρις σὲ κοινωνικοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν εὐαισθητοποίηση τῆς κοινῆς γνώμης γιὰ τὴν εὐημερία τῶν ζώων».

Να λοιπόν πού για μία ακόμη φορά τὸ Δίκαιο ἀποδεικνύεται σημαντικό ὄπλο γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν ἀνυπεράσπιστων ὄντων· τῶν ζῶων στὴν προκείμενη περίπτωση. Μὲ μία πρώτη ἔρευνα ἐντόπισα τὰ ἐξῆς νομοθετικὰ κείμενα ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ζῶων:

- Σύμβαση τῆς Βέρνης (Παραρτήματα II & III), «Γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἄγριας ζωῆς καὶ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τῆς Εὐρώπης»
- Ὁδηγία 79/409/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης τῆς 2ας Ἀπριλίου 1979 γιὰ τὴ διατήρηση τῶν ἄγριων πουλιῶν.
- Σύμβαση τῆς Βόννης: Ἀπόφαση 82/461/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 24 Ἰουνίου 1982 γιὰ τὴ Διατήρηση τῶν Ἀποδημητικῶν Εἰδῶν τῆς Ἀγρίας Πανίδας.
- Κοινοτική Ὁδηγία 92/43/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 21ης Μαΐου 1992, “Γιὰ τὴ διατήρηση τῶν φυσικῶν οἰκοτόπων καθὼς καὶ τῆς ἄγριας πανίδας καὶ χλωρίδας”
- Προεδρικό Διάταγμα ὑπ’ ἀριθμόν 67, ΦΕΚ 23/Α/30-1-81, “Περὶ προστασίας τῆς αὐτοφυοῦς χλωρίδας καὶ ἄγριας πανίδας καὶ καθορισμοῦ διαδικασίας συντονισμοῦ καὶ ἐλέγχου τῆς ἔρευνας ἐπ’ αὐτῶν”
- Σύμβαση CITES, “Γιὰ τὸ Διεθνὲς Ἐμπόριο τῶν Ἀπειλούμενων μὲ Ἐξαφάνιση εἰδῶν τῆς ἄγριας πανίδας καὶ χλωρίδας”.
- ΚΥΑ: Κριτήρια καὶ διαδικασία ἀναγνώρισης καὶ ἐποπτείας Κέντρων Περίθαλψης (ΚΕ.Π.Ε.Α.Π.) καὶ Σταθμῶν Πρώτων Βοηθειῶν Εἰδῶν τῆς Ἀγρίας Πανίδας (Σ.Π.Β.Ε.Α.Π.). ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/88658/2929.
- Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση γιὰ τὴν Προστασία τῶν Ζῶων σὲ Μονάδες Ἐκτροφῆς, τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης (1978).

Ὁ κατάλογος τῶν νομοθετικῶν κειμένων εἶναι μακρύς. Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ νομοθεσία δὲν θεσπίζει παρὰ τὰ στοιχειώδη: τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν ζῶων ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα, ἀπὸ τὶς καταπονήσεις, τοὺς πόνους, τοὺς τραυματισμοὺς καὶ τὶς ἀσθένειες, καθὼς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὴ θλίψη. Προβλέπει, ἐπίσης, τὰ παρακάτω: τὰ ζῶα θὰ πρέπει νὰ μποροῦν νὰ ἐκδηλώνουν φυσιολογικὴ συμπεριφορὰ ἀνάλογη πρὸς τὴ φύση τους. Τὰ παραγωγικὰ ζῶα θὰ πρέπει νὰ σφάζονται μὲ μὴ βάρβαρο τρόπο, τὰ δὲ ἄγρια ἀπαγορεύεται νὰ θανατώνονται γιὰ ἀσήμαντο λόγο. Ἐξασφαλίζει, τέλος, μερικὰ ἑκατοστὰ χώρου παραπάνω γιὰ τὰ ζῶα πού ζοῦν σὲ ἑκτροφεῖα ἢ σὲ ζωολογικοὺς κήπους.

Τὸ ἀνησυχητικὸ εἶναι πὼς ἀκόμα καὶ αὕτὴ ἡ ἀνεπαρκὴς νομοθεσία ἐν πολλοῖς δὲν ἐφαρμόζεται. Ἡ θανάτωση, ἡ ἐκμετάλλευση, ὁ βασανισμὸς τῶν ζῶων αὐξάνονται κάθε χρόνο. Τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ εἶδη θηλαστικῶν καὶ τὸ ἓνα τρίτο τῶν ἑρπετῶν, ψαριῶν καὶ πουλιῶν χαρακτηρίζονται ὡς κινδυνεύοντα. Ἐπίσης, ἀπὸ τὸ 1600, 484 ζωϊκὰ καὶ 654 φυτικὰ εἶδη σύμφωνα μὲ τὸ World Conservation Monitoring Centre ἔχουν ἐξαφανισθεῖ. Ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ 1960 ὡς σήμερα ἡ μείωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἄγριας πανίδας εἶναι, θὰ λέγαμε ἀντιστρόφως ἀνάλογη μὲ τὴν αὐξηση τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ. Δὲ μένει πιά πάνω στὴ γῆ χώρος γιὰ τὰ ζῶα...

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος κατὰ βάθος αἰσθάνεται ὅτι ἡ αἰτία γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τῆς πανίδας εἶναι ἡ κακία του: «Ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, ἠφανίσθησαν κτή-

νη καὶ πετεινά... ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶσα ἡ γῆ» (Ιερ. 12, 4). Προσπαθεῖ νὰ κρύψει τὴν ἐνοχὴ του, καθὼς καὶ τὴν ἀνικανότητά του νὰ προστατεύσει τὰ ζῶα, ἐφευρίσκοντας μεγαλόστομες θεωρίες.

* * *

Μία ἀπὸ αὐτὲς τὶς θεωρίες ἔχει βρεῖ στὶς μέρες μας πρόσφορο ἔδαφος στοὺς κόλπους τῆς νομικῆς ἐπιστήμης. Μέχρι σήμερα, τὰ ζῶα ἀντιμετωπίζονται ἀπὸ τὸ Δίκαιο ὡς ἀντικείμενα καὶ τίθενται στὴν ὑπηρεσία τῆς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ εὐημερία τῶν ζώων ἔχει βέβαια ἠθικὴ σημασία. Ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ζώων ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἔχει ὅρια: ἀπαγορεύεται ἰδίως ἡ βίαιη ἀντιμετώπισή τους καὶ ἡ βάνανυση χρήσιμη τους. Ὅμως ἡ εὐημερία τῶν ζώων ὑποχωρεῖ πάντοτε ἔναντι τῆς ἀνθρώπινης εὐημερίας.

Ἡ νέα ρηζικέλευθη ἀντίληψη θέλει τοὺς μικροὺς μας φίλους νὰ ἔχουν προσωπικότητα. Νὰ εἶναι ὑποκείμενα θεμελιωδῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ὑποχωροῦν πάντοτε ἔναντι τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνθρώπων. Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴν ἀντίληψη, τὸ δικαίωμα τῶν ζώων στὴ ζωὴ ἔχει προτεραιότητα ἔναντι τῆς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ θεωρεῖται ἔγκλημα ἡ θανάτωση τῶν ζώων γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς διατροφῆς.

Ἐχει ὑποστηριχθεῖ ἡ ὑποχρέωση «ἀπελευθέρωσης ζώων ἀπὸ ζωολογικοὺς κήπους μὲ βάση ἓνα παραδοσιακὸ δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ habeas corpus, ἢ τὴν 13ῃ Τροποποίηση τοῦ Ἀμερικανικοῦ Συντάγματος, ποὺ ἀπαγορεύει ἄνευ ὄρου τὴν δουλεία, ὅποιαδήποτε δουλεία, ἀκόμα καὶ τῶν ζώων». Τέλος, ἔχει ὑποστηριχθεῖ ὅτι ἔρρισμα τῶν δικαιωμάτων τῶν ζώων εἶναι τὸ λεγόμενο φυσικὸ δίκαιο. Ὑποστηρίζεται δηλαδὴ ὅτι «τὰ ζῶα ἔχουν φυσικὰ δικαιώματα, δικαιώματα ἐκ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, ποὺ προϋπάρχουν τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας καὶ ποὺ οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ σέβονται».

Τέτοιες θεωρίες καὶ θεωρητικὲς κατασκευὲς εἶναι ἐπικίνδυνες, διότι μπορεῖ νὰ ὀδηγήσουν στὴ ζωολατρία, ποὺ εἶναι ἓνα εἶδος εἰδωλολατρίας. Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ λατρεύει «τὴν κτίσιν παρὰ τὸν Κτίσαντα» (Ρωμ. 1,25). Φυσικά, δὲν θὰ ἦταν ἀπαραίτητες ὅλες αὐτὲς οἱ θεωρίες, ἂν ἐγκύπταμε στὴ θεολογία, ποὺ εἶναι, ὅπως ἔλεγε ὁ π. Βασίλειος Βολουδάκης «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν».

Ἡ θεολογία μᾶς διδάσκει, ὅτι τὰ ζῶα δὲν ἔχουν προσωπικότητα. Πρόσωπο ἔχει μόνο ὁ ἄνθρωπος, τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου. Τὰ ζῶα δὲν ἔχουν ψυχὴ, ἔχουν μόνο ζωτικὴ δύναμη. Ἄρα δὲν μποροῦν νὰ εἶναι ὑποκείμενα δικαιωμάτων. Δημιουργήθηκαν γιὰ νὰ υπηρετοῦν τὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς ἀνάγκες του, ἀλλὰ εἶναι καὶ «πρὸς τέρψιν ἡμῖν δεδωρημένα»- γιὰ εὐφροσύνη τοῦ ἀνθρώπου, «ὥστε μὲ τὴν μελέτη τοῦ πλήθους, τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ὁμορφίᾳς τῶν δημιουργημάτων νὰ ὀδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος στὴν ἀληθινὴ γνῶση τοῦ Θεοῦ, ἀναδεικνύοντας τὸ σύμπαν σὲ ἓνα ἀπέραντο σχολεῖο θεογνωσίας». Ἔτσι, μὲ τὴ βοήθεια τῶν ζώων, ἀναδεικνύεται ἡ Δημιουργία ὡς ἀπόδειξη τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας βιώνουν τὴν κοινωνία καὶ τὴν ἀγάπη μὲ τὸ Θεό, μὲ τὴ Δημιουργία του καὶ μὲ κάθε δημιούργημα. Τὰ συναξάρια εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ διηγήσεις καὶ εἰκόνες μὲ ζῶα: Ὁ Ἅγιος Μόδεστος καὶ ὁ Ἅγιος Μάμας εἶναι οἱ προστάτες τῶν ζώων. Ὁ Ἅγιος Μάμας τρεφόταν ἀπὸ γάλα ζώων καὶ συνομιλοῦσε μὲ ἓνα λιοντάρι. Ὁ Ἅγιος Ἰορδάνης

εἶχε κι ἐκεῖνος τὸ λιοντάρι του. Ὁ Ἅγιος Πορφύριος διηγεῖται, πὼς κάποτε ἓνας τράγος ἀσπάστηκε τὸ δεξί του χέρι. Ὁ προφήτης Ἡλίας ὁ Θεσβίτης τρεφόταν ἀπὸ ἓνα κόρακα. Ὁ Ἅγιος Μόδεστος συνέταξε μάλιστα εἰδικὴ εὐχή γιὰ τὰ ζῶα, τὴν «εὐχή εἰς κτήνη».

Ἰδιαίτερα φιλόζωοι ἦταν οἱ Κέλτες Ἅγιοι, οἱ Ὁρθόδοξοι ἅγιοι ποὺ ζοῦσαν τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες στὴ Βρετανία, τὴν Οὐαλία καὶ τὴν Ἰρλανδία. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα εἶναι ὁ Ἅγιος Κέβιν, ὁ ὁποῖος ἀγιογραφεῖται «κρατῶντας στὸ δεξί του χέρι μιὰ φωλιά μὲ κοτσύφια νεοσσούς, καθὼς λέγεται ὅτι κρατοῦσε ἐπὶ μέρες τὴ φωλιά στὸ χέρι του, ἀκίνητος, ἕως ὅτου ἡ κοτσυφίνα κλωσήσει τὰ ἀβγά καὶ νὰ ταῖσει τὰ μικρὰ ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ πετάξουν». Εἶχε γίνει δὲ πολὺ στενὸς φίλος μὲ μιὰ ἐνυδρίδα, ποὺ ψάρευε γιὰ λογαριασμό του...

Ἐμεῖς δὲν εἴμαστε Ἅγιοι. Ὅμως, κάνουμε ἔστω τὸ καθῆκον μας νὰ ἐργαζόμαστε καὶ νὰ φυλάττουμε τὴ Δημιουργία (Γεν. 2,15). Καὶ προσπαθοῦμε νὰ ἔχουμε «καρδίαν οἰκτίρουσαν πᾶν δημιούργημα», κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου Σιλουανοῦ. Ἀλλὰ μὴν ξεχνᾶμε ὅτι τὰ ζῶα, δὲν ἔχουν βέβαια ψυχὴ, οὔτε προσωπικότητα, οὔτε λογικὴ, αἰσθάνονται ὅμως ἀγωνία καὶ πόνο. Ἐμεῖς αἰσθανόμαστε ἀγωνία καὶ πόνο, ὅταν βλέπουμε ζῶα νὰ ὑποφέρουν; **Ἔχουμε στὰ ἀλήθεια ψυχὴ;**

**Ζωὴ Ἀγγελικουδῆ
Νομικός**

Απανθίσματα από όμιλίες του πατρός Βασιλείου Βολουδάκη

Περί Μετανοίας

Απομαγνητοφωνημένο απόσπασμα από την έκπομπή άρ. 69 στον
Ραδιοφωνικό σταθμό της «Πειραιϊκής Έκκλησίας»

Λοιπόν, μέσα από την καρδιά μας, τη βρώμικη, δεν μπορούν να βγούν νοήματα, αίσθήματα, λόγια αγαθά και γι' αυτό πρέπει να προηγηθεί ή κάθαρσή της. Άκοϋμε τή λέξη κάθαρση αλλά μᾶς φαίνεται κάτι πολύ ᾤφρημένο, ὅπως καὶ εἶναι. Ἡ κάθαρση λοιπόν, εἶναι κάτι πολὺ ἀπλό, ἀλλὰ γίνεται δύσκολα γιατί ἑμεῖς παράλληλα μὲ τὸν καθαρισμό, προσθέτουμε καὶ βρωμίες, καὶ αὐτὸ γίνεται γιατί ἡ μετάνοια μας δὲν εἶναι ὅπως τὴν θέλει ὁ Θεός μας, ἀλλὰ ὅπως τὴν θέλει ὁ καθέννας μας. Αὐτά μας δίδασκε ὁ γέροντας μας, ὁ πατήρ Σίμων Ἀρβανίτης, λέγοντάς μας ὅτι: *«Γι' αὐτὸ ἔχετε βάρος στὴν ψυχὴ, γι' αὐτὸ ἔχετε στενοχώρια γιατί μετανοεῖτε ὅπως θέλετε, ὅπως σᾶς συμφέρει, ὅπως νομίζετε, δὲν μετανοεῖτε ὅπως θέλει ὁ Θεός»*. Καὶ οὐσιαστικὰ δὲν μετανοεῖ ὁποῖος ἄνθρωπος λέει: «Ναὶ ἔκανα λάθος», τὸ παραδέχεται καὶ βαθιὰ καὶ κλαίει, ἀλλὰ τὴν ἐπομένη κάνει τὸ ἴδιο λάθος, δὲν εἶναι μετάνοια αὐτή. Εἶναι μιὰ προσωρινὴ συνειδητοποίηση τοῦ λάθους καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχει διάθεση γιὰ ἀπόλυτο καθαρισμὸ τῆς ψυχῆς, ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ μὲ διάφορες μορφές μᾶς παρουσιάζει τὴν ἁμαρτία, τὸ λάθος, μὲ ἄλλο τρόπο καὶ πέφτουμε στὴν παγίδα του, μετανοοῦμε γιὰ τὴ συγκεκριμένη πράξη ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὸ συγκεκριμένο ἥθος τῆς πράξεως. Κι ἂν μᾶς τὴν παρουσιάσει ὁ διάβολος αὐτὴ τὴν πράξη μὲ ἄλλη μορφή, μὲ ἄλλο τρόπο, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν ἔχουμε μετανοήσει γιὰ τὸ κακὸ ἥθος αὐτῆς τῆς πράξεως, τὴν διαπραττούμε.

Καὶ βεβαίως ἡ ζημιὰ γίνεται, μὲ τὴν παραχάραξη τῶν ὁδηγιῶν τοῦ Θεοῦ, διότι πῶς θὰ γίνεῃ συμβιβασμὸς τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, τῆς σημερινῆς γῆς, ὅπως τὴ διαμόρφωσε ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων χωρὶς τὴς ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ, πῶς θὰ γίνεῃ αὐτὴ ἡ προσέγγιση ἐὰν δὲν ἀλλοιωθεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ; Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου δὲν τὸ ἀλλοιώνει κανεὶς. Δυστυχῶς προσπαθοῦν οἱ πάντες, νὰ ἀλλοιώσουν, νὰ διορθώσουν, νὰ ἐρμηνεύσουν μὲ τὸν τρόπο τὸ δικό τους τὴς ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ μὴ φαντάζουν τόσο διαφορετικὲς ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου μας καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλῃ παγίδα. Παρουσιάζονται αὐτοὶ ὡς τάχα ἐκσυγχρονιστές, ὡς τάχα ἀναμορφωτές, ὡς τάχα ἐκφραστές μὲ ἓνα νέο πνεῦμα αὐτῶν ποὺ εἶπε ὁ Θεὸς ἀλλὰ δὲν διαπιστώνουν, δὲν καταλαβαίνουν ὅτι αὐτὰ τὰ ὁποῖα διδάσκουν, δὲν ἔχουν καμία σχέση μὲ τὴν οὐσία ὧν ἐκείνων ποὺ ἐδίδαξε καὶ ἔδειξε ὁ Χριστὸς μας. Δυστυχῶς ἔχουμε παρανοήσει γιατί ἔχουμε παραφρονήσει καὶ ἔχουμε παραφρονήσει γιατί ἔχουμε ὑπερφρονήσει. Φρονοῦμε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας περισσότερα ἀπὸ ὅσα πρέπει, δὲν ὑπερφρονοῦμε «εἰς τὸ σωφρονεῖν», δὲν βιάζουμε τὸν ἑαυτὸ μας νὰ κατανοήσει τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ βιάζουμε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὰ φέρουμε στὰ μέτρα τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων. Ἡ καθαρὸτητα καὶ ἡ βρωμιὰ δὲν μποροῦν νὰ συσχετισθοῦν, ἐὰν ἡ καθαρὸτητα δὲν ἀλλοιωθεῖ, ἡ βρωμιὰ δὲν ἔχει νὰ πάθει τίποτε, ἡ καθαρὸτητα θὰ

ζημιωθεί και όταν ζημιώνεται ή καθαρότητα του Θεού και της Ἐκκλησίας μας, ζημιώνονται οἱ ἄνθρωποι, διότι δὲν θὰ μποροῦν μὲ κανένα τρόπο νὰ καθαριστοῦν κατὰ τὰ λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ μας, ἐάν, «τὸ φῶς τὸ ἐν ἡμῖν σκότος ἐστί», τὸ σκότος πόσον; Ἐὰν αὐτὸ ποὺ εἶναι φῶς, ἡ Ἐκκλησία, γίνει σκοτάδι, τὸ σκοτάδι τοῦ κόσμου πόσο πηκτὸ θὰ γίνει; Πόσο πυκνότερο θὰ γίνει; Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἄλλος τρόπος ἀπὸ τὸ νὰ ἀποφασίσουμε ποῦ θέλουμε νὰ ἀνήκουμε. Νὰ ἀνήκουμε στὴν ἐποχὴ μας ἢ νὰ ἀνήκουμε στὸν καιρὸ ἐκεῖνο ποὺ ποτὲ δὲν παλιώνει; Ὁ Θεός μας χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ κόσμος χθὲς καὶ σήμερον, παραμένει ὁ αὐτὸς στὴ βρωμιὰ του καὶ δυστυχῶς θὰ παραμένει μέχρι τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ὅποιος θέλει τὴν ἀλήθεια θὰ πρέπει νὰ ἐπιλέξει, διότι αὐτὸς ὁ κόσμος ὅσο καὶ διακοσμημένος νὰ γίνει, ὅσο περισσότερο φανταχτερὸς καὶ νὰ γίνει, θὰ ἔχει ἡμερομηνία λήξεως διότι θὰ ἔλθει Ἐκεῖνος ποὺ σταυρώθηκε γιὰ ὅλους μας, «κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρὸς καὶ τῆς βασιλείας Αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος».

Οἱ Προφητεῖες μᾶς δόθηκαν γιὰ νὰ μὴν πραγματοποιηθοῦν

*Ἀπομαγνητοφωνημένο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἐκπομπὴ ἀρ. 64 στὸν
Ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τῆς «Πειραικῆς Ἐκκλησίας»*

Ἡ ὅλη δηλαδὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τὶς ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὀφθαλμοφανὲς ὅτι ὁδηγεῖ σὲ μία ἀπόγνωση καὶ ὅμως ἀπὸ ὅτι φαίνεται ὅσοι βλέπουν αὐτὰ τὰ τόσο ὀφθαλμοφανῇ, θεωροῦνται προφῆτες. Μὰ ὁ προφήτης, θὰ εἰπῇ κάτι τὸ ὁποῖο θὰ γίνει μετὰ ἀπὸ καιρὸ, μετὰ ἀπὸ χρόνια, μετὰ ἀπὸ αἰῶνα, ὅπως εἶδαμε καὶ βλέπουμε στὴν ζωὴ τοῦ Ἀβραάμ, πῶς ὁ Θεὸς του ἀπεκάλυψε τὸ τί θὰ γίνει, τὸ τί θὰ γίνει μετὰ τὴ γέννηση τοῦ παιδιοῦ του, τὸ ποιὲς γενεὲς θὰ ἔρθουν στὴν ὑπαρξη, μετὰ τὴν γέννηση τοῦ παιδιοῦ του, τὸ πῶς αὐτὲς οἱ γενεὲς θὰ παραφθαροῦν, τὸ πόσο θὰ ἐκπέσουν, τὸ ὅτι θὰ ὑποδουλωθοῦν τελικὰ, κάποια στιγμή σὲ ἄλλοφύλους. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἴδια τῶν προφητῶν, ποὺ εἶναι φίλοι τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἀποκαλύπτει ὁ Θεὸς τὴν Ἀλήθειά Του. Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ ζωὴ, γιὰ νὰ διαπιστώσει κανεὶς ὅτι ὁδηγεῖται στὸ χάος, δὲν χρειάζεται προφητεία. Καὶ εἶναι ἐκπληκτικὸ τὸ πόσο οἱ ἄνθρωποι ἀντὶ νὰ συνειδητοποιοῦν τὴν πτώση, τὴν ἐκπτώση, τὸ λάθος δρόμο ποὺ ἀκολουθοῦν, καταφεύγουν σὲ προφητεῖες καὶ σήμερα καὶ δίνουν ἔμφαση στὶς προφητεῖες, ἀκριβῶς γιατί οἱ προφητεῖες τοὺς δημιουργοῦν ἓνα ἄλλοθι νὰ μὴν πράξουν τίποτε, ἀλλὰ νὰ περιμένουν, «εἰδεῖν τὸ τέλος». Ὁ σύγχρονος Ἅγιος Πορφύριος ὅμως εἶπε ὅτι: «Ἀκόμη καὶ τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως γράφτηκε γιὰ νὰ μὴν πραγματοποιηθεῖ». Τί θέλει νὰ πεῖ μὲ αὐτό; Ὅτι ὁ Θεὸς προειδοποιεῖ γιατί αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς προφητείας, νὰ εἰδοποιήσει καὶ νὰ πεῖ ὅτι: «Μὲ αὐτὴν τὴν τακτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖτε, ἄνθρωποι, τό μοιραῖο ἀποτέλεσμα, ἢ μοιραία κατάληξη εἶναι αὐτὴ ἢ καταστροφή».

Άλλη μιά χρονιά για τους μαθητές μας

Μέ την ευκαιρία της νέας ηλεκτρονικής έκδοσης του περιοδικού μας από τις εκδόσεις ΜΥΠΑΚΟΗ και την Πρεσβυτέρα, πού ευχόμαστε ολόψυχα να έχει καλά ταξίδια και καλό κατευόδιο, θέλω και εγώ μέ την σειρά μου να γράψω λίγες αράδες για τους μαθητές μας.

Μετά την αυτοκριτική μου για τό κατά πόσον έχω μεταδώσει και αυτή την χρονιά, ωφέλιμες και εποικοδομητικές γνώσεις των έννοιών, των τεχνικών, των εφαρμογών της θεωρίας στην πράξη, πού για τόν κόσμο των μαθηματικών είναι ή επίλυση ασκήσεων, ήρθε πλέον και ή δική τους σειρά.

Τους ευχόμαστε ή όλη τους προσπάθεια της μελέτης των εξεταζομένων μαθημάτων, να αποδώσει τούς καρπούς των όνείρων πού έχει ό καθένας τους για την ζωή και τούς στόχους του.

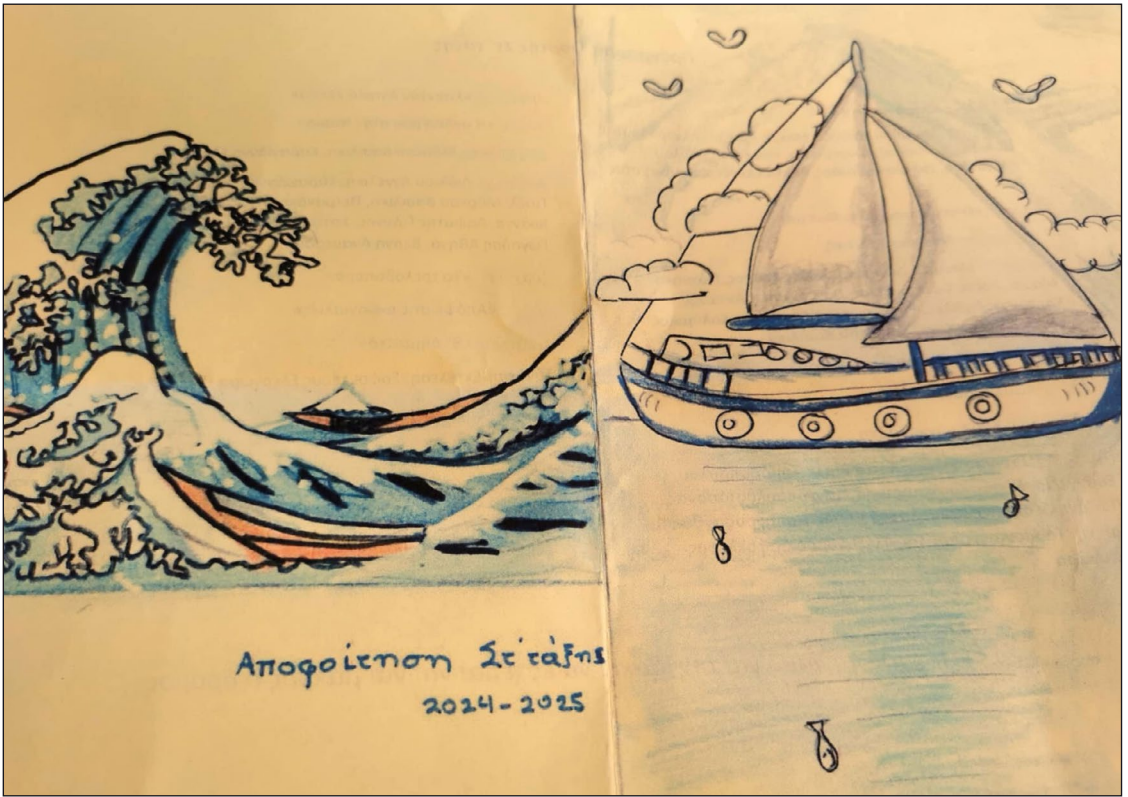
Η ευχή του Πνευματικού τους Πατέρα, πόσο μάλλον του Ουράνιου Πνευματικού μας Πατέρα π. Βασιλείου πού ευχεται από ψηλά, μās προστατεύει, μās οδηγεί, μās φυλάει, μεσιτεύει στόν Κύριο μας Ιησοῦ Χριστό να δώσει φώτιση στά παιδιά και τούς μαθητές μας για να πετύχουν όσα έχουν ως επιθυμία, να δίνει δύναμη και άντοχή στόν εξεταστικό τους αγώνα.

Έμεϊς μέ την σειρά μας ως γονείς, ως γείτονες, ως εκπαιδευτικοί να προσφέρουμε ήρεμία ως τροφή στην ψυχή τους, χωρίς διαπασών τό ράδιο και την τηλεόραση φέρ' ειπεΐν, οὔτε έντάσεις, αλλά κατανόηση στίς επιλογές τους, γιατί έκτός από τό αν θά πετύχουν σέ κάποια σχολή της άρεσκείας τους, ή ζωή δέν τελειώνει έδῶ, οὔτε ή προκοπή έρχεται μόνο μέσω των γραμμάτων, αλλά και των τεχνών και της τίμιας βιοπάλης.

Καλή Έπιτυχία και Καλά άποτελέσματα παιδιά μας και Καλό κουράγιο!

Χαράλαμπος Καμπερογιάννης
Μαθηματικός

Άποχαιρετιστήρια εικόνα παιδιών τῆς Στ' Δημοτικοῦ

Βρέθηκα χθές με αυτό το «Πεντηκοστάριο» φῶς τοῦ Ἰουνίου σὲ μία ἀποφοίτηση τῆς Στ' τάξης ἑνὸς δημοτικοῦ σχολείου. Εἶχαν ὁμορφα ζωγραφίσει στὴν προμετωπίδα τοῦ προγράμματος ἓνα караβάκι, καὶ στὸ ὀπισθόφυλλο ἦταν με τὴν ἴδια τεχνοτροπία ἀπεικονισμένο τὸ μεγάλο κύμα ἀνοικτὰ τῆς Καναγκάουα ἀπὸ τὸ φημισμένο πίνακα τοῦ Κατσουσίκα Χοκουσάι! Δὲν γνωρίζω ποιὸς συνειρμὸς ἔσπρωξε νὰ κάνουν αὐτὸν τὸν συνδυασμὸ στὴν ἀποχαιρετιστήρια εἰκόνα οἱ ψυχὲς τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ ἓνα εἶναι τὸ βέβαιο, πὼς ἀποτύπωνε με σιγουριά ἔστω κι ἀνεπαίσθητα τὴν ἐσωτερικὴ ἀπειλητικὴ διαμάχη ποὺ συντελεῖται σὲ κάθε παιδί στὸ κατώφλι τῆς ἐφηβείας, ἰδιαίτερα αὐτοὺς τοὺς δύσκολους καιροὺς. Θὰ μοῦ πεῖτε, πάντα οἱ ἐποχὲς εἶχαν τὶς δικές τους δυσκολίες, πάντα οἱ ἔφηβοι ἔρχονταν ἀντιμέτωποι με ὑπαρξιακὰ καὶ ἠθικὰ διλήμματα, με συναισθηματικὲς διακυμάνσεις, με ἀναζήτησι ταυτότητας καὶ ἐσωτερικὲς συγκρούσεις. Ὡστόσο, ποτὲ δὲν εἶχε βρεθεῖ ἡ ἀνθρωπότητα ἱστορικὰ σὲ τέτοιο ναρκισσιστικὸ κι ἀδιέξοδο χάος, ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον: τόσο μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό! Οἱ γονεῖς τους ἴσως νὰ εἶναι κάποιοι σωματικὰ παρόντες, ἀλλὰ διανοητικὰ καὶ συναισθηματικὰ οἱ περισσότεροι ταξιδεύουν «ἄλλοῦ». Αὐτὸ φαίνεται ἄλλωστε κι ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ὑψώνουν τὰ κινητὰ τους τηλέφωνα

για να καταγράψουν φωτογραφίζοντας ή κινηματογραφώντας τη ζωή των παιδιών τους τη στιγμή που χορεύουν ή απαγγέλλουν, όχι ζώντας τα αληθινά, αλλά ίσως για να τα «θυμηθούν» ή να τα «δείξουν» στα σόσιαλ αργότερα. Το κινητό διαμεσολαβεί σαν φίλτρο ανάμεσα στον γονιό και στο παιδί, καθώς και τα κάθε λογής ΜΜΔ το μετατρέπουν σε μέρος του προσωπικού τους ντοκιμαντέρ, στο φαντασιακό τους παραμύθι που πλάθουν για τον εαυτό τους.

Παρένθεση: Υπήρξαν και υπάρχουν βέβαια και άνθρωποι που βρεθήκαμε δίπλα τους έμεις οι τυχεροί και ανάξιοι τούτης τής χάριτος, ζευγάρια που αξιώθηκαν την εύλογία του «μαζί» και του «ίνα ὥσιν ἔν», που ἔγιναν αληθινό άντρόγυνο και μεγάλωσαν παιδιά κι ἐγγόνια και δισέγγονα και ἐνσάρκωσαν τὸ «κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη». Καὶ τοὺς ἐφθόνησαν και τοὺς διέβαλαν κατὰ τὸ συνηθισμένο ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ κυρίως θρησκευόμενοι... Κι αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ τρομακτικὸ, ἀλλὰ εἶναι μία ἄλλη ἱστορία πὺ θὰ μιλήσουμε ἴσως κάποια διαφορετικὴ στιγμή.

Ἐπανερχόμαστε στὴ γιορτὴ τῶν παιδιῶν, στὴν ἀπόπειρα αὐτῶν τῶν δειλῶν νεοσσῶν πὺ πασχίζουν νὰ διατηρήσουν τὴ χαρὰ, τὴν ἀγνότητα και τὴν ἀθωότητα στὸ βλέμμα και τὴν ψυχὴ τους, και ὅλο τοὺς τὰ κλέβουν, και ὅλο μία μαύρη ἐπίμονη θλίψη, κατασκευασμένη μαεστρικά ἐδῶ και πάρα πολλὰ χρόνια, στοχεύει σὲ ὅλο και μικρότερες ἡλικίες, ἀκριβῶς σ' αὐτό: στὴν παιδικὴ ἀθωότητα. Γιατὶ ὅταν κλέβεται ἡ ἀθωότητα, ἀπογυμνώνεται ἡ ψυχὴ και γίνεται εὐκολο θῆρα, και τοῦτο γνωρίζουν καλὰ οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου, κόβοντας τὴν κλωστή τῆς παράδοσης, διαλύοντας τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμούς, ἀπομακρύνοντας τὰ παιδιά ἀπὸ τὶς ρίζες τους, πὺ εἶναι ἡ ἱστορία και ἡ γλῶσσα τους, και κυρίως προάγοντας ἀπὸ πολὺ μικρὲς ἡλικίες τὸν ἀθεϊσμό και τὴν ὑπέρμετρη χρῆση τῶν αἰσθήσεων.

* * *

Τὸ караβάκι τῆς ἐλπίδας πὺ ζωγράφισαν δίπλα στὸ τεράστιο κύμα τὰ παιδιά ὅμως ὑπάρχει! Δὲν εἶναι τὸ «τρελοβάπορο», τὸ ὁμορφο ὅμως μελοποιημένο ποίημα τοῦ Ὁ. Ἐλύτη, πὺ διάλεξαν μαζί με ἕνα τραγούδι πὺ συνέθεσε ἕνα κοριτσάκι γιὰ νὰ κλείσουν τὴ γιορτὴ. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία, πὺ ὡς κιβωτὸς χρυσωθεῖσα τῷ πνεύματι ὁδηγεῖ τὸν καθένα πὺ εἰσέρχεται με ταπείνωση σὲ ἀσφαλῆ λιμένα, στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ μας. Στὸ τέλος, τὰ παιδιά κράτησαν μπαλόνια, πὺ τὸ κάθε ἕνα εἶχε γραμμένο πάνω του κι ἀπὸ μία δικὴ του εὐχὴ γιὰ τὸ μέλλον, ὅπως ἀγάπη, εἰρήνη, ἐλπίδα, εὐτυχία, χαρὰ, ὑγεία, φιλία, ἀλληλεγγύη... ὅσα τὰ παιδιά, τόσες και οἱ εὐχές, και τὰ ἄφησαν νὰ πετάξουν στὸν οὐρανὸ τῆς μεγάλης μέρας τῆς ἐβδομάδας τῆς Πεντηκοστῆς, πὺ τέλειωσαν τὸ δημοτικὸ. Εἶθε ἡ ζωὴ τους νὰ εἶναι πλήρης ὅλων τῶν εὐχῶν πὺ ἔστειλαν στὸν Μέγα Ἀποδέκτη και Ἐλεήμονα Κύριο. Ἀμήν.

Μία ἐνορίτισσα

Όροι Χρήσης & Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

1. Πνευματικά Δικαιώματα Περιεχομένου

Το σύνολο του περιεχομένου που φιλοξενείται στο παρόν ηλεκτρονικό περιοδικό, «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ», το οποίο περιλαμβάνει, ενδεικτικά, κείμενα, άρθρα, γραφικά, φωτογραφίες, σχέδια, βίντεο και αρχεία ήχου (εφεξής το «Υλικό»), αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας των Εκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ» και προστατεύεται από τις κείμενες εθνικές, κοινοτικές και διεθνείς διατάξεις περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας.

2. Άδεια Χρήσης του Υλικού

Το Υλικό διατίθεται στους επισκέπτες/αναγνώστες του ιστοτόπου αυστηρά για προσωπική χρήση. Απαγορεύεται ρητά οποιαδήποτε άλλη χρήση, όπως ενδεικτικά η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, μετάφραση ή τροποποίηση τμήματος ή του συνόλου του Υλικού, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του δικαιούχου.

3. Περιορισμένη Άδεια

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η μεμονωμένη αποθήκευση ενός και μόνο αντιγράφου, τμήματος του Υλικού, σε έναν απλό προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή, αποκλειστικά για προσωπική και όχι για δημόσια ή εμπορική χρήση. Η δυνατότητα αυτή τελεί υπό την προϋπόθεση της μη απαλοιφής της ένδειξης προέλευσής του και της μη προσβολής των σχετικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

4. Πνευματική Ιδιοκτησία Τρίτων

Σήματα, ονομασίες ή άλλα προϊόντα και υπηρεσίες τρίτων που ενδέχεται να αναφέρονται στις σελίδες του παρόντος περιοδικού, αποτελούν πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία των αντίστοιχων δικαιούχων. Η εμφάνισή τους στον ιστότοπό μας δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως μεταβίβαση ή εκχώρηση άδειας ή δικαιώματος χρήσης τους.

5. Αιτήσεις Άδειας Χρήσης

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη χρήση του Υλικού ή για την υποβολή αιτήματος χορήγησης άδειας αναπαραγωγής, παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: verbalibris@gmail.com.